

Pokračovanie príbehu legendárneho MASTIČKÁRA

Tadeusz Dołęga-Mostowicz

PROFESOR WILCZUR

TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ

PROFESOR WILCZUR

ISBN 978-80-972531-5-8
ISBN 978-80-972531-6-5 (pdf)
ISBN 978-80-972531-7-2 (epub)
ISBN 978-80-972531-8-9 (mobi)

Slovak edition © D.Orys 2017
Translation © Lívia Černická 2017
Graphic design © Anna Golianová 2017

TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ

PROFESOR WILCZUR

Pokračovanie príbehu legendárneho
MASTIČKÁRA

D. Crys
2017

1. KAPITOLA

Profesor Jerzy Dobraniecki pomaly položil slúchadlo a bez toho, aby sa pozrel na ženu, naoko ľahostajne povedal:

– V sobotu máme valné zhromaždenie Združenia lekárov.

Pani Nina z neho nespúšťala oči a spýtala sa:

– A čo chcel ešte Biernacki? To telefonoval on, či nie?

– Ale... drobnosti. Išlo o organizačné veci, – mávol rukou Dobraniecki.

Hoci Nina svojho muža dobre poznala, cez jeho masku ľahostajnosti nedokázala preniknúť. Cítila, že znova dostal úder, utrpel bolestivú porážku, ktorú sa pred ňou snaží ukryť.

Ach, je taký slabý, nevie bojovať, vzdáva sa jednej pozície za druhou a postupne sa dostáva medzi druhotriednych lekárov. V tej chvíli ho nenávidela.

– Čo chcel Biernacki? – spýtala sa dôrazne.

Vstal a začal sa prechádzať po izbe. Potom povedal presvedčivým tónom:

– Vieš, majú pravdu... Patrí to Wilczurovi... A ja potrebujem odpočinok, veď už toľko rokov som bol prezidentom združenia. Wilczurovi patrí istá kompenzácia za všetko to nešťastie, čo prežil.

Pani Nina sa zasmiala krátkym, ostrým smiechom. V jej veľkých zelených očiach bolo badať pohrdanie a iróniu. Jej krásne ústa sa skrivilili. Tie krásne ústa, na ktoré myslel, aj keď pracoval, teraz vyjadrovali znechutenie:

– Kompenzácia? Ale veď tú už dávno dostal... Aj niečo navyše. Aký si slepý! Veď ti berie jednu pozíciu za druhou. Vedenie kliniky, študentov, pacientov, prácu, príjmy... Vraj kompenzácia!

Dobraniecki sa zamračil. Tónom, ktorý nepripúšťal odpor, povedal:

– To všetko mu patrí. Wilczur je geniálny chirurg.

– A čo si ty? Pred šiestimi rokmi, keď som sa za teba vydávala, som si myslela – a ty si bol o tom dokonca presvedčený –, že najlepší chirurg si ty.

Dobraniecki zmenil tón, oprel sa o okraj stola, naklonil sa k žene a začal mierne:

– Milá Nina, musíš predsa pochopiť, že existuje určitý rebriček, určitá hierarchia, rôzne stupne schopností a ľudských hodnôt... Ako mi môžeš vyčítať, že som dosť sebakritický, aby som vedel Wilczurovi v mnohých ohľadoch ustúpiť... A každopádne...

– Každopádne, – skočila mu do reči, – nemáme o čom hovoriť. Dobře poznáš môj názor na túto záležitosť. Ak ty nemáš ambície a vôľu zvíťaziť, tak ja ich mám dosť aj za teba. Nezmierim sa s úlohou manželky nejakej nuly. A varujem ťa, ak budeš nútený odsťahovať sa za praxou do nejakého Pikutkowa, nepôjdem s tebou.

– Nina, nepreháňaj.

– Ale tak sa to skončí! Myslíš si, že nič neviem? Veď už teraz Wilczur komanduje Biernackého. Zatláčí ťa úplne na dno. Nemám si za čo kúpiť kožuch. Tebe to očividne nič nehovorí, ale ja nie som stvorená na to, aby som bola ženou nejakej nuly. Varujem ťa...

Nedokončila, ale v jej hlase zaznela jasná hrozba.

Profesor Dobraniecki ticho povedal:

– Neľúbiš ma, Nina, nikdy si ma neľúbila...

Pokrútila hlavou.

– Mýliš sa. Ale milovať môžem iba skutočného muža. Takého, čo bojuje, víťazí a ktorý sa obetuje pre svoju ženu.

– Nina, – ozval sa s výčitkou v hlase, – vari nerobím všetko, čo je v mojich silách?

– Nie, nerobíš. Sme na tom čoraz horšie, čoraz menej s nami počítajú, dostávame sa do tieňa. Ja nie som stvorená na život v tieni a pamätaj, že som ťa varovala.

Vstala a šla ku dverám. Keď už mala ruku na kľučke, zvolal:

– Nina!

Odvrátila hlavu. V očiach, ktoré sa ešte pred chvíľou blýskali hnevom, sa už usadil mrazivý chlad.

– Čo mi chceš ešte povedať? – opýtala sa.

– Čo odo mňa chceš?... Čo mám robiť?...

– Čo?... – Urobila k nemu tri kroky a dôrazne povedala:

– Znič ho! Odstráň ho z cesty! Buď bezohľadný ako on a tvoje postavenie ti zostane.

Na chvíľočku zastala a dodala:

– A zostanem aj ja. Ak ti na tom záleží.

Keď osamel, sťažka dosadol do kresla a zamyslel sa. Nina nikdy nehovorila len tak naprázdno. Dobre si uvedomoval, že ju miluje, že bez nej by jeho život stratil všetko čaro a zmysel. Keď ju pred šiestimi rokmi žiadal o ruku, nemyslel si, že raz bude prosiť o milosť. Vtedy bol plný síl, hoci bol oveľa starší ako ona, bol populárny, známy. A bol aj zdravý.

Posledné tri roky sa však na ňom poriadne podpísali. Nedarilo sa mu ani profesionálne, ani finančne – to všetko ničilo jeho nervový systém. Čoraz častejšie pred Ninou ukrýval problémy s pečeňou, ale následky sa mu nepodarilo zamaskovať. Cítil sa stále horšie, málo spal, tvár mal opuchnutú a pod očami mu vystúpili zelenkasté kruhy.

Nina si určite nedomyslela, ako ťažko prežíva svoje porážky. Vyčítala mu nedostatok ambícií – jemu, ktorý sa celý život riadil iba ambíciami, ktorého ambície vyniesli na vrchol!

Úpadok sa začal v ten deň, keď sa našiel – keď on sám našiel profesora Rafaela Wilczura. Ako si len pamätal ten deň! Temná súdna sieň, na lavici obžalovaných bradatý muž v otrhanej košeli, mastičkár, vidiecky liečiteľ z ďalekého pohraničia, súdený pre nezákonné praktiky, pre operácie s primitívnymi a zhrdzavenými zámočníckymi nástrojmi, pre operácie, ktoré zachránili mnohých chudobných sedliakov v zapadnutej dedine... Mastičkár...

Profesor Jerzy Dobraniecki v ňom ako prvý a jediný spoznal svojho dávneho šéfa a učiteľa, profesora Rafaela Wilczura. Po jeho zmiznutí sa postupne, ale vytrvalo šplhal hore, po niekoľkých rokoch dosiahol vrchol vo svojej profesii – v chi-

rurgii i medicínskej vede. Ale aj vo svojom živote. Mal vari vtedy právo zatajiť svoje odhalenie, mal právo nechať Wilczura vegetovať v nevedomosti o ňom samom, o mene, tituloch, vzdelaní a živote?... Dnes sa už profesor Dobraniecki nemienil zaoberať touto myšlienkou. Jedno však vedel: ten pamätný deň pred tromi rokmi sa stal prekliatím jeho života.

Rafael Wilczur sa rýchlo vyliečil z niekoľkoročnej amnézie. Pamäť nadobudol rovnako rýchlo, ako rýchlo ju stratil. A spolu s pamäťou získal všetko, čo mal pred tým tragickým výpadkom. Vrátil sa na svoju katedru a Dobraniecki klesol. Takisto sa vrátil na riaditeľské miesto na chirurgickej klinike a jeho návrat mu priniesol ešte väčšiu slávu. Popularitu, peniaze, ocenenia.

A dnes chcú od Dobranieckého, aby dobrovoľne odstúpil z prezidentúry a podporil Wilczurovu kandidatúru, čo by znamenalo, že jeho voľbu prijmú jednohlasne. Všetci to považujú za rozumné. Všetci, to znamená kolegovia, pacienti, študenti medicíny. Im všetkým je jasné, že toto miesto patrí Wilczurovi. A teraz aj on sám, Jerzy Dobraniecki, povedal svojej žene, že si to myslí tiež. Nebola to však pravda.

Všetko sa v ňom búrilo, nechcel sa vzdať toho, čo dosiahol. Nedarilo sa mu, a to ho tlačilo k zemi, preto v ňom rástol hnev, zúfalstvo, ba aj nenávisť. Báľ sa o tom hovoriť s Ninou. Báľ sa jej vášnivej a tvrdej povahy, pretože ona nevedela cúvnuť, stačila iskra a vznikol by výbuch.

A hromadilo sa toho veľa. Dnes mu Nina po prvý raz dôrazne a neľútostne povedala, že si nemá za čo kúpiť kožuch. V skutočnosti ich mala niekoľko a bez nového by sa zaobišla, ale jej slová cítil ako zaucho. Bol hrdý na to, že jej dosiaľ nič neodoprel, zasypával ju drahými darmi, kúpil pre ňu palác vo Frascati, platil jej služobníctvo a luxusné autá, kvôli nej mu záležalo na popularite. Dobré, nebolo to všetko len pre ňu, bolo to aj pre neho, ale najväčšiu rozkoš v tom bohatstve našiel vtedy, keď v jej očiach videl ten známy záblesk hrdosti, hrdosti na to, že je prvá, najlepšia – a to jej zaručovalo len manželovo postavenie a sláva.

Nina... Stratíť ju... Zdalo sa mu to nemožné, ale vedel, že ak sa nestane nejaký zázrak, katastrofa je neodvratná. Tri roky sa jeho príjmy neustále zmenšovali, ale on sa neodvážil znížiť štandard vo svojej domácnosti. Keď ho nedostatok peňazí nútil obmedziť výdavky, obmedzoval seba. To sa však snažil pred svojou manželkou utajiť. Viac pracoval, viac a viac operoval, nepohrdol ani nízkymi honorármi, operoval dokonca aj na splátky. No jeho dlhy aj tak rástli. Na kúpu paláca si zobral veľkú pôžičku, ale nebolo z čoho platiť percentá úrokov.

Ide len o to, ťažko sa mu premýšľalo, že ja by som sa s tým nejako vyrovnal, dokonca by som sa presťahoval do menšieho bytu, ale Nina to prijme veľmi dramaticky.

Sám Dobraniecki veľmi trpel stratou svojho vysokého postavenia, ktoré získal počas Wilczurovej neprítomnosti.

Veď len včera zažil nové poníženie. Na jeho prednášku neprišiel ani jeden študent. Z auly utiekol, akoby ho naháňali výsmešné pohľady prázdnych stien. Už myslel aj na samovraždu. Skončilo sa to úpornými bolesťami hlavy a po celý deň mu nepríjemne šumelo v ušiach po priveľkých dávkach beladony. Našťastie, v ten deň mal iba samé ľahké a jednoduché operácie, pri ktorých nepotreboval príliš veľkú koncentráciu a kreativitu, takže dopadli dobre.

- Znič ho...

Tak to povedala Nina. Krátko a smutne sa zasmial. Akoby mohol zničiť Wilczura!... Mal vari na dlhých chodbách univerzity chytať študentov za rukáv a ťahať ich na svoje prednášky? Alebo sa mal mstiť na mladých lekároch, ktorí budú asistovať pri operáciách na Wilczurovej klinike? Má mu azda kradnúť bohatých pacientov, čo by aj tak nikam nevedlo? Všetci vedeli, že Dobraniecki berie menej, pretože - a to je hanba - musel znížiť ceny. Pozrel sa na hodinky. O chvíľu bude päť. Dnes mali s Ninou výročie. O chvíľu sa začnú schádzať hostia. Čoraz menej hostí. Ich salón už nebol taký zaujímavý. Viac hostí mávali iba vtedy, keď sa rozniesla správa, že príde profesor Wilczur...

– Znič ho, – povedala Nina.

Zničiť Wilczura znamenalo zničiť jeho slávu, zničiť vieru pacientov, že je neomylný, že jeho diagnózy sú bezchybné a jeho ruka pevná.

Vstal a začal sa prechádzať po izbe. Boli aj iné spôsoby. Po-malé a systematické podryvanie a podkopávanie jeho práce, využitie jeho nedostatkov, ktoré mu zostali z čias amnézie. Dobranieckému sa však taký postup bridil. Vedel, že Wilczur sa držal niektorých mastičkárskeho postupov, zamiloval si celý rad bylín a rôznych masť. Vedel, že tieto primitívne lieky nemôžu pacientom uškodiť. Neschvaľoval, že Nina, ktorá využila každú príležitosť, sa vysmievala z tohto jeho šarlatánstva a využila všetky spôsoby, aby svojou iróniou infikovala mladých budúcich lekárov.

Upozorňovala na chabé výsledky týchto Wilczurových postupov. Po nemocniciach a klinikách kolovali anekdoty, v ktorých Dobraniecki spoznal dôvtip svojej ženy. Najmladší adepti medicíny neoblubovali nič, čo nebolo moderné a radi používali jej ironické poznámky, aby znížili prestíž uznávaného lekára a zvyšovali si vlastnú. Niekedy sa dokonca stalo, že svojich pacientov odrádzali od konzultácií s Wilczurom. No boli to iba zriedkavé prípady.

Pred pár týždňami niekoľko varšavských denníkov uverejnilo fejtóny vysmievajúce sa Wilczurovým metódam. Hoci sa Wilczurovo meno nespomínalo, každý pochopil, že ide o neho. Dobraniecki podozrieval – a nie bez príčiny – svoju ženu. Nedávno stretol v ich dome niekoľko novinárov, čo sa predtým nestávalo. Jej náhly záujem o ľudí z tlače mu nemohol uniknúť. To všetko v ňom vyvolávalo znechutenie, ale aj smutné presvedčenie o bezmocnosti v bitke o vlastné prežitie.

– Znič ho, – povedala, – ak ti na mne záleží...

Dobraniecki si zahryzol do pery a zastal pri okne. Cez holé konáre stromov presvitlo biele svetlo majákov, v šere bolo čoraz jasnejšie. Mesto svojsky monotónne hučalo. Neďaleko na mokrom asfalte zaškrípali pneumatiky a pred bránou zastalo auto. Prví hostia. Musel ich ísť privítať.

2. KAPITOLA

Profesor Wilczur na chvíľu zmlkol. Pohľadom prechádzal po preplnenej aule. Bolo tam absolútne ticho. Cítil, ako každé slovo mieri do srdc študentov a ich srdcia mu živo odpovedajú.

– Lebo povolanie lekára, – znel jeho hlas, – znamená tú najväčšiu a najvznešenejšiu lásku, akú Boh zasial do našich srdc. Povolanie lekára je viera v bratstvo, je ušľachtilým svedectvom ľudskej komunity. Keď pôjdete do sveta, aby ste toto poslanie plnili, myslite predovšetkým na jedno: milujte.

Ešte chvíľu postál, potom sa usmial, mierne sa uklonil a ťažkým krokom vyšiel z auly.

Koľkokrát kráčal po skončení prednášky touto širokou chodbou a za ním sa niesla hlasná vrava študentov. Dnes to však nebola obyčajná prednáška a profesor svojim študentom nehovoril len o obyčajných veciach. Ani on sám nebol v obvyklej nálade. V posledných týždňoch sa k nemu dostávali čoraz čudnejšie a nepríjemnejšie správy. Najskôr ho tak veľmi prekvapili, že sa v nich nevedel zorientovať. Pripadali mu ako náhodné, nezrozumiteľné, ba až absurdné. Nie preto, že sa týkali jeho osoby. Keby sa podobne útočné reči viedli o ktoromkoľvek z jeho spolupracovníkov, či už o profesorovi Dobranieckom, doktorovi Rancewiczovi, Biernackom, alebo o mladom Kolskom, otriaslo by to ním rovnako.

Do dnešného dňa nechcel a nevedel uveriť, že by celá kampaň, všetko to ohováranie, ktoré bolo namierené proti nemu, vychádzalo z jedného zdroja. Neveril, veď doteraz nemal žiadnych nepriateľov. Nikomu nič zlé neželal, nikomu nič zlé neurobil. Po celý svoj život sa držal slov, ktoré dnes povedal študentom.

– To nie je možné, – hovoril si, keď kráčal chodbou.

Až pred dverami dekanátu sa pozrel na hodinky. Bolo jedenásť. Potom zbadal niekoľko neznámych ľudí. Vstali, keď vstúpil, a tajomník mu vysvetlil:

– To sú novinári. Chcú vás poprosiť o vyhlásenie.

Wilczur sa pousmial:

– Ešte nestačilo? Hádám ste už po troch rokoch nasýtili zvedavosť svojich čitateľov. Už ich nudím, ja i moje príhody.

– Nie, pán profesor, – ozval sa jeden z nich, – ide nám o vášho nového pacienta.

– O pacienta? Ktorého pacienta?

– O Leona Donata.

Wilczur roztiahol ruky:

– Čo už vám o ňom môžem povedať... Nie je to nič vážne. Pokiaľ viem od svojich kolegov, operácia bude jednoduchá, nehrozia žiadne následky.

– Ale, pán profesor, je to operácia hrdla. Hrdla, ktoré zarába niekoľko miliónov zlotých ročne. Donat je veľmi populárny. Pán profesor, táto operácia je najzaujímavejšou udalosťou nielen v Poľsku, ale v celej Európe, ba aj na celom svete. Čokoľvek nám o nej poviete, všetko bude senzácia.

– Tak dobre, – privilil Wilczur. – Aj tak musím ísť na kliniku, po ceste vám teda všetko poviem.

Čakala ho veľká čierna limuzína. Sadli si a kým auto prechádzalo replnenými ulicami, novinári si rýchlo zapisovali Wilczurove slová.

V návale práce si až teraz uvedomil, že na jeho kliniku sa v týchto dňoch upierajú oči miliónov fanúšikov veľkého speváka. Doktorka Lucia Kaňská mu už včera spomínala, že poľská tlač s veľkým uspokojením prijala správu o tom, že Donat, ktorý nedôveroval nemeckým, francúzskym či talianskym lekárom, sa rozhodol zveriť operáciu do rúk profesora Wilczura a meral preto dlhú cestu do Varšavy.

Vyšetrenia ukázali, že operácia bude jednoduchá. Wilczur sa však nečudoval obavám speváka, pre ktorého bol hlas zdrojom príjmov, že by ho drobný záchvev chirurgovej ruky pri operácii mohol pripraviť nielen o hlas, ale aj o živobytie.

Po príchode na kliniku si všimol, že aj tam panuje veľké vzrušenie. Pred bránami sa zhromažďoval obrovský dav a čakal na spevákov príchod. Wilczur sa rozlúčil s novinármi a cestou do svojej pracovne sa ešte zastavil v izbe službukonajúceho internistu. Našiel tam sestru a spýtal sa:

– Kto má dnes službu?

– Doktorka Kaňská, pán profesor.

Pokýval hlavou.

– To je dobre.

U seba našiel profesora Dobranieckého, ktorý o niečom diskutoval s mladým Kolským. Obaja boli zabratí do rozhovoru, ale zmĺkli, keď vstúpil Wilczur. Ticho sa privítali, potom Kolski stručne informoval o zdravotnom stave niekoľkých pacientov a zakončil:

– Mali by ste sa pozrieť na inžiniera Lignisa, pán profesor. Pani Laskovská a pán Rzymiski vás tiež prosia o osobnú návštevu. Všetci sú na treťom poschodí. Ten chudák, ktorého včera priviezli s roztrieštenou panvou, nadržanom začal vnútorne krváčať a je v agónii. Asi mu už nič nepomôže.

– Ďakujem, pán kolega, – odpovedal Wilczur, pozrel sa na hodinky a dodal: – Najskôr musím vyšetriť Donatovo hrdlo. Je malá operačná sála pripravená?

– Je, pán profesor.

– Dnes bude dlhý deň, pán kolega, máte čas tak štyri hodiny, však? – obrátil sa Wilczur na Dobranieckého. – Bol by som rád, keby ste sa ho pokúsili zachrániť.

Dobraniecki pokrčil plecami:

– Je to beznádejné. Má šancu jedna ku sto.

Kým si Wilczur ukladal veci, spoza okien sa čoraz hlasnejšie ozývali výkriky. Lekári sa na seba usmiali a Kolski poznaťmenal:

– Ľudia si viac cenia umenie ako zdravie. Nám by tak netlieskali.

– Zabúdate, pán kolega, na profesora Wilczura a jeho popularitu, – mierne mu vyčítal Dobraniecki.

– Za popularitu vďačím nie tomu, že som lekár, ale tomu, že som bol pacientom, – odpovedal Wilczur a vyšiel z pracovne. Hneď po ňom vyšiel aj Kolski.

Dobraniecki sťažka dosadol do kresla. Na chvíľu akoby mu tvár zamrzla. Potom zazvonil na zvonček a vošla sestra.

– V ktorej izbe leží Donat? – spýtal sa krátko.

– Na štrnástke, pán profesor, – odpovedala.

– Moja operácia je o jednej? Prosím, dajte vedieť doktorovi Biernackému. Ďakujem.

Keď vyšla, vstal a pozrel sa na hodinky. Počkal pol hodiny, potom vyšiel. Na prvé poschodie viedli široké mramorové schody. Číslo štrnásť bolo hneď pri schodisku. Zaklopal a vošiel. Donat sa s pomocou sestry obliekal. Keď zbadal Dobranieckého, veselo zvolal:

– Á, profesor! Ako rád vás vidím. Dnes ma budú operovať.

– Dobrý deň, majstre! Vyzeráte veľmi dobre, – podržal na chvíľku spevákovu ruku, – ale prečo používate množné číslo? Veď ste jasne žiadali, aby vás operoval doktor Wilczur. Už nedôverujete svojmu lekárovi?

– Máte moju plnú dôveru, – nasilu sa usmial Donat.

– No, dajme týmto veciam pokoj, – nedbalo odpovedal Dobraniecki. – Povedzte mi, čo všetko ste zažili. Nemám na mysli umelecké úspechy, tých sú plné noviny, povedzte mi niečo o vašich súkromných úspechoch. Ako sa vám darí v milostnom živote?

Donat vybuchol do úprimného smiechu:

– Ach, tak toho nikdy nie je dosť, – oči sa mu rozsvietili.

– Mali by ste viac lámať srdcia žien ako svoje vlastné, – žartoval Dobraniecki.

Nehovoril to bez príčiny. Donat síce vyzeral dobre, mal atletickú postavu a živý temperament, ale nemal veľmi silné srdce. Jeho matka, ktorá kedysi udržiavala vzťahy s Dobranieckým, si často pýtala radu pre svojho syna.

Donat živo rozprával jednu zo svojich nových príhod, keď sa ozvalo zaklopanie na dvere. Bola to doktorka Kaňská. Mala ešte vyšetriť pacienta pred operáciou. Keď však zbadala

profesora a pacienta pripraveného na operáciu, zastala medzi dverami.

– Hľadáte ma? – spýtal sa Dobraniecki. – Dobre, že vás vidím. Pozreli by ste sa na toho môjho starčeka, prosím? Viete, izba číslo 62. O chvíľu ide na stôl. Niekoľko injekcií na posilnenie, čo uznáte za vhodné. Ďakujem a poponáhľajte sa, prosím.

Doktorka Lucia sa ešte chcela niečo spýtať, ale Dobraniecki sa už obrátil na Donata so slovami:

– A čo bolo ďalej, majstre?

– Veľmi pekné dievča, – zaujímal sa Donat. – Je doktorka?

– Áno, je to naša mladá internistka, – vysvetlil mu profesor. O niekoľko minút sa objavil Kolski spolu so sanitárom.

– Už je čas, majstre, operačná sála čaká.

Operácia sa začala presne.

Zárok nebol ťažký ani bolestivý. Ale vzhľadom na to, že išlo o operáciu hrdla, bol Donat v celkovej anestézii.

Pri operácii asistovali doktor Januszewski a doktor Kolski. Silné svetlo sa odrážalo v zrkadle štítu, a tak niekoľkonásobne osvetľovalo hrdlo operovaného. Na pravej strane, za štítnou žľazou, sa objavila temnejšia masa veľká ako polovica vlašského orecha. V tejto chvíli neohrozovala Donatov hlas a ako benígny nádor nemohla ohroziť ani jeho zdravie, no v poslednom čase sa zväčšila a bolo lepšie odstrániť ju. Okrem toho mali do činenia aj s niekoľkými zrastmi, to bol pozostatok minuloročného zápalu hrtana. No aj tak by operácia nemala trvať dlhšie ako dvadsaťpäť, tridsať minút.

V tichu operačnej sály elektrické hodiny pravidelne odtikávali sekundu za sekundou. Dlhšia ručička sa blížila k jedenástej minúte, keď sa doktor Kolski, ktorý sledoval pacientov pulz, rýchlo otočil k sestričke stojacej za ním a netrepežlivo pokýval rukou. Slová neboli potrebné.

Školená zdravotná sestra už naplnila injekčnú striekačku a ihla sa vnorila do pacientovej pokožky. Prešli ďalšie dve minúty a celý postup musela zopakovať.

V osemnástej minúte musel profesor Wilczur prerušiť ope-

ráciu. Zadupotali rýchle kroky. Vozík s dýchacím prístrojom. Napojenie na ventiláciu. Ďalšie injekcie.

V dvadsiatej piatej minúte už pacient nežil.

Príčina smrti nepotrebovala žiadne vysvetlenie. Všetkým bola jasná: pacientovo srdce neznieslo narkózu. Profesor Wilczur si stiahol rukavice i masku. Na tvári mal kamenný výraz. Nemal si čo vyčítať, ale smrť pacienta počas operácie, navyše takej triviálnej operácie, bola ranou aj pre neho.

V tej chvíli ešte nerozmýšľal nad tým, aký ohlas táto smrť vyvolá, čo to všetko bude znamenať. Preňho osobne to bola hrozná vec. Na klinike, ktorú viedol, pre nejakú nepochopiteľnú nedbalosť alebo chybu zomrel človek, ktorý ešte pred pol hodinou s úsmevom a plnou dôverou zveril svoj život a zdravie do jeho rúk.

V očiach zamestnancov videl odraz vlastných myšlienok. Bez slova vyšiel z operačnej sály. V šatni si vyzliekol plášť a akoby zo seba zhodil obrovskú ťažobu.

Keď prišiel do pracovne, našiel tam už takmer všetkých vedúcich lekárov: doktora Rancewicza, docenta Biernackého, ktorý dostal nervový tik, Dobranieckého, ticho fajčiaceho cigaretu, Kolského s bledou a zachmúrenou tvárou, Žuku, doktorku Luciu Kaňskú a ešte niekoľko ľudí. Panovalo tam absolútne ticho. Profesor Wilczur podišiel k oknu a po dlhšej chvíli, bez toho, aby sa na nich pozrel, sa spýtal:

– Kto z kolegov internistov mal dnes službu?

Po krátkej chvíli sa ozval tichý hlas doktorky Kaňskej:

– Ja, pán profesor.

– Vy? – s prekvapením sa spýtal Wilczur. – Vyšetrovali ste ho pred zákrokom?

Otočil sa a pozrel na ňu s výčitkou v očiach. Bola to ona, ku ktorej cítil najväčšie sympatie, ktorej najviac dôveroval, ktorej ako mladej lekárke predpovedal najlepšiu budúcnosť, a práve ona urobila takú chybu, takú nedbalosť.

– Alebo ste ho zabudli vyšetriť?

Doktorka Lucia pokrútila hlavou.

– Nezabudla som, pán profesor, keď som však prišla do

jeho izby, našla som tam pána profesora Dobranieckého. Pán profesor mi kázal vyšetriť iného pacienta... tak som si myslela, že Donata už vyšetril sám... Tak som to aspoň pochopila.

Všetky oči sa obrátili na Dobranieckého, ktorý sa mierne začervenal a pokrčil plecami.

– Kolega, vyšetrili ste ho? – spýtal sa Wilczur.

V Dobranieckého pohľade sa blysol hnev.

– Ja? Z akého dôvodu? Veď to je práca službukonajúceho internistu.

Prudko zdvihol hlavu a v jeho tvári sa jasne črtala zlosť.

– Zdalo sa mi... – začala doktorka Lucia a v hlase jej bolo počuť slzy, – myslela som si...

– A čo z toho? – ironicky sa spýtal Dobraniecki. – Alebo si plníte svoje povinnosti, od ktorých závisí život človeka, len vtedy, keď sa vám niečo zdá, keď si niečo myslíte?...

Doktorka Lucia si zahryzla do pery, aby sa nerozplakala. V tichu sa ozval pobúrený hlas doktora Kolského:

– Stretol som kolegyňu na chodbe a povedala mi, že pán profesor to vybavil... Pán profesor sa dobre pozná s Donatom...

Dobraniecki zmraštil obrvy.

– Áno, išiel som za ním, aby sme spolu prehodili niekoľko slov ako starí známi. Samozrejme, vyšetril by som ho, ale nezapadlo mi, že vy tak ľahkomyselne zanedbáte svoju prácu.

Po Luciinej tvári tiekli slzy. Pery sa jej triasli, keď hovorila:

– Nič som zanedbala... Bola som presvedčená, že... nemôžem prisahať, ale som si takmer istá, že mi pán kolega dal najavo, že sa o to sám postará... Ja... nikdy...

Posledné slová sa rozplynuli vo vzlykoch.

– Ak to je niečia chyba, – vybuchol doktor Kolski, – tak určite nie slečny Lucie!

Na tvár profesora Dobranieckého vystúpili temné škvrny. Cúvol o krok a zvolal:

– Ach tak! Takže takto je to! Vidím, že sa tu proti mne chystajú nejaké intrigy! Vinu chcete zvaliť na mňa! To ja

som zodpovedný za chod kliniky, za lajdáckosť niektorých privilegovaných kolegov?... Bolo by to hanebné, keby to nebolo absurdné! Ó, nie, moji drahí kolegovia! Nebojím sa intríg a klamstva. Nebojím sa zodpovednosti, ak ide o moju zodpovednosť, ale teraz, keď ma k tomu nútite, vám poviem pravdu, poviem vám, čo si myslím. Poviem to otvorene. Za celé roky, počas ktorých som viedol túto kliniku, boli takéto nehody vylúčené. Panovala tu absolútna disciplína, nikto tu nemal žiadne špeciálne výhody, každý niesol plnú zodpovednosť za svoju prácu. Možno ma preto niektorí pokladáte za surového, náročného alebo bezohľadného, ale vtedy sme nikdy neprišli o ľudský život... Takže Donat je obeťou nových poriadkov, ktoré tu teraz panujú. Preto Donat zomrel, prisahám Bohu, že ja za to nie som zodpovedný!...

Nielen slová, ale oči, tvár aj postoj vyjadrovali obvinenie, obvinenie voči všetkým, ktorí boli v pracovni.

V tichu sa ozval hlas profesora Wilczura.

– Prosím vás, pán kolega, o pokoj. Nikto vás z ničoho neobviňuje, nikto proti vám neintriguje, nikto nespochybňuje vaše zásluhy. Za všetko, čo sa deje na klinike, som zodpovedný ja a ja si túto zodpovednosť aj ponesiem.

– Presne tak. Aj ja si to myslím, – s ironickým úsmevom odpovedal Dobraniecki, kývol hlavou a vyšiel z miestnosti.

Správa o Donatovej smrti na operačnom stole zasiahla celú kliniku. Veľmi rýchlo sa dostala aj za múry nemocnice a o necelú hodinu už bola vstupná hala plná novinárov a fotografov.

Smrť Leona Donata, tenora, ktorého popularita a sláva boli na vrchole, musela mať celosvetový ohlas. Išlo o výnimočný prípad a výnimočné okolnosti, preto toľká senzácia. Reportéri usilovne pracovali a zbierali útržky informácií od lekárov, zdravotných sestier a všetkého personálu nemocnice. Iba profesor Wilczur sa nechcel rozprávať so žiadnym z novinárov s tvrdením, že im nemá čo povedať. Zato jeho zástupca, profesor Dobraniecki, rád poskytoval rozhovory.

Zdôraznil svoju lojalnosť, vernosť, uznanie a rešpekt k pro-

fesorovi Wilczurovi ako veľkému chirurgovi, a dodal, že táto operácia sa nemala skončiť smrťou. Na vine sú nedostatky v organizácii práce na klinike. Len tak mimochodom naznačil, že podobné prípady sa v minulosti nestávali, ani vtedy, keď vedenie kliniky ležalo na pleciach vtedy ešte mladého a neskúseného doktora Wilczura, ani neskôr, keď bol riaditeľom on, profesor Dobraniecki.

– Chcem, aby ste mi dobre rozumeli, – hovoril. – Vedenie takejto inštitúcie si vyžaduje veľa práce, veľa energie, ale aj skúseností s takýmito tragickými udalosťami. Každý z nás lekárov si musí uvedomiť, že má veľkú zodpovednosť za životy, ktoré nám zverujú do rúk naši pacienti. Toto ušľachtilé poslanie môže lekár plniť len vtedy, keď má dostatok síl, dostatok energie, dostatok duševných i duchovných síl, ktoré sa však časom vyčerpajú, hoci život normálne plynie. Preto pevne stojím za profesorom Wilczurom a žiadam preňho aspoň trochu porozumenia. Vy aj vaši čitatelia dobre viete, čo všetko prežil, ako dlho bol vytrhnutý z normálneho života. Verte mi, že niekoľkoročná amnézia, život v ťažkých podmienkach, v núdzi, museli zanechať stopy na psychike, mysli a vôli človeka. A je obdivuhodné, že profesor Wilczur našiel v sebe toľko sily, preukázal neuveriteľnú vitálnosť, že po toľkých rokoch prešiel od mastičkárskej praxe, od tých najprimitívnejších spôsobov liečenia, ku kontrole nad veľkou klinikou. Veď aj mladšieho a energetickejšieho človeka by mohlo vystrašiť množstvo zložitých organizačných problémov, ktoré si vyžadujú neustálu ostražitosť a kontrolu. Preto vás veľmi prosím, aby ste zdôraznili môj veľký rešpekt k doktorovi Wilczurovi. V jeho veku hociktorý iný lekár, ktorého život plynul pokojne a normálne, už hľadá odpočinok, pričom on zastáva svoju zodpovednú funkciu.

Potom sa doktor Dobraniecki s novinármi rozlúčil s podmienkou, že ho budú citovať čo najpresnejšie.

– Samozrejme, nemôžem ovplyvniť smer komentárov, ktoré zrejme budú nasledovať po tomto rozhovore, ani tón, akým budete písať o celej udalosti. Nechcem však, aby si

pre zlú interpretáciu mojich slov ktokoľvek urobil chybný úsudok o mojom vzťahu k tomuto prípadu.

O piatej hodine popoludní sa vo varšavských uliciach objavili mimoriadne vydania novín o smrti svetoznámeho tenora. Zahraniční spravodajcovia odosieli dlhé depeše, všetky telefónne linky do Berlína, Viedne či Paríža boli dlhodobo obsadené. V meste sa o ničom inom nehovorilo. V mimoriadnych vydaniach písali len suché fakty, ale už samotné titulky obsahovali rozsudok: „Veľký spevák Leon Donat zomrel pod nožom profesora Wilczura“, „Pred operáciou mu nevyšetrili srdce“, „Smrť spôsobila nedbalosť na klinike profesora Wilczura“.

Varšava sa otriasala. Pred klinikou sa zhromaždil niekoľkotisícový dav fanúšikov zosnulého speváka, ozývali sa hlasné výčitky na adresu profesora Wilczura a ostatných lekárov. Dav takmer napadol doktora Žuka, ktorý vychádzal z kliniky a polícia len-len že potlačila dav natoľko, aby mohla prejsť sanitka s pacientom.

V samotnej nemocnici panovala pohrebná nálada. Hádam iba profesor Wilczur neprerušil svoju prácu. Zdalo sa, že si nevšima výrazy tváří svojich podriadených, ich nervozitu, nevie o situácii v meste a nevníma rev davu pred klinikou.

Práve dokončil večernú vizitu pacientov a schádzal na prízemie, keď priviezli nového pacienta. Doktor Kolski sa ho chcel ujať, keď prišiel Wilczur a pacienta prevzal.

Sanitári mierili s nosidlami na príjem, keď sa ozval tichý ston a na zem dopadli veľké kvapky tmavej krvi.

– Čo sa stalo? – spýtal sa profesor Wilczur.

Lekář z pohotovosti vysvetľoval: napadnutie nožom, beznádejný stav, niekoľko hlbokých rán v hrudníku a bruchu. Pomôcť môže azda len okamžitá operácia. Preto ho vlastne priviezli sem, lebo táto klinika bola najbližšie.

– Prosím si ho hneď na stôl, – obrátil sa profesor Wilczur na Kolského.

Kolski sa na chvíľočku zastavil.

– Nemá ho operovať doktor Rancewicz?

– Nie, budem operovať ja, – odpovedal Wilczur.

Kolski vydal príkazy a pustil sa do vyzliekania raneného. Bol to nejaký dlho neholený tulák s niekoľkými krvácajúcimi ranami. Zomieral. Jeho nerovnomerný dych presýtený alkoholovými výparmi takmer ustal.

Operačná sála bola pripravená. Prišla doktorka Lucia, bledá ako papier, oči červené od dlhého plaču.

– Chodte domov, – prosebne sa ozval Kolski. – Ja sa o všetko postarám. Tu niet čo vyšetrovať. Nevieam, či ho stihneme doviezť na operačnú sálu.

Prišiel doktor Wilczur. Naklonil sa nad pacientom a potom si rukou pretieral oči.

– Kto je to? Ja ho poznám. Už som ho niekedy videl.

– Pohotovosť nám dala iba meno a priezvisko, – vysvetlil Kolski. – Volá sa Cyprián Jemiol.

– Jemiol? – zopakoval profesor. – Odkiaľ ho len poznám?

Na prahu sa objavil sanitár a oznámil, že je všetko pripravené. Keď ranenému zložili provizórne obvazy, ukázalo sa, že rany nie sú ani také hlboké, ani také nebezpečné, ako ich opísal lekár z pohotovosti. Iba jedna bola veľmi nebezpečná. Nôž poranil brušné svaly a žalúdok. Pľúca boli neporušené, no rizikom bola pomerne veľká strata krvi.

– Druhé telo počas jedného dňa v tej istej sále, – zašepkala jedna zo sestier doktorovi Kolskému. – Prečo sa profesor púšťa sám do tejto operácie?

Kolski neodpovedal. Medzitým sa profesor Wilczur pustil svojimi veľkými rukami do prekvapivo zručného zašívania jednej rany za druhou. V pamäti zatiaľ hľadal spomienku na tohto muža.

Jemiol, hovoril si. Cyprián Jemiol. Určite ho poznám.

Operácia sa skončila. Pacienta odvážali z operačného stola živého. Iskierka života, ktorá v ňom tlela, však mohla rovnako zhasnúť, ako sa nanovo rozhorieť. Umiestnili ho na štvrtom poschodí na oddelení pre neplatiacich pacientov. A profesor Wilczur musel ísť priamo do pracovne, kde naňho čakali policajný komisár a vyšetrovateľ.

Pod tlakom verejnej mienky museli Donatovu smrť dôkladne vyšetriť. Profesora Wilczura informovali, že už vypočuli všetky dôležité osoby v tomto prípade, a vyšetrovateľ mu dal najavo, že obvinenie smeruje k doktorke Lucii Kaňskej, ktorá počas vyšetrovania nepoprela svoju vinu. Potvrďuje to aj svedectvo doktora Dobranieckého, ktorý však vidí chybu v organizačných nedostatkoch na klinike.

Profesor použil veľa argumentov, aby ich presvedčil, že doktorka Kaňská nenesie žiadnu zodpovednosť a ani profesor Dobraniecki nie je podozrivý. Všetko to bolo len nedorozumenie. Nemôže tu byť ani reči o nejakom zlom úmysle. Podobné nedorozumenie sa jednoducho na klinike môže stať a Dobranieckého vyhlásenie, že na vine je zlá organizácia práce, je vlastne pravdivé.

– A za organizáciu som tu zodpovedný ja, – zakončil profesor Wilczur, – takže som vinný ja.

– Pán profesor, – začal vyšetrovateľ odkladajúc papiere do aktovky, – nemôžeme v tomto prípade hovoriť o nejakom trestnom konaní. No musíte byť pripravený na možnosť, že rodina zosnulého Leona Donata, prípadne poisťovňa, v ktorej bol poistený, môže mať vysoké finančné nároky. Preto by som vám radil, aby ste sa čo najskôr poradili s právnikom.

– Ďakujem, pán vyšetrovateľ, – odpovedal Wilczur.

Bolo už desať hodín, keď sa Wilczur konečne dostal z kliniky. Zbadal Luciu, ktorá naňho čakala. Vyľakal ho jej výzor. Pomyslel si, že to úbohé dievča, zničené tragickými udalosťami, v ktorých sa tak nešťastne ocitlo, by mohlo urobiť niečo šialené.

Usmial sa na ňu a vzal ju pod pazuchu.

– No, moja milá, viac húževnatosti, viac húževnatosti. Nemôžete sa takto ničieť. Žiaden človek nie je absolútne neomylný. Ani lekár. Stalo sa, čo sa stalo, musíme to ľutovať a zdvojnásobiť našu pozornosť a opatrnosť, ale nesmieme upadnúť do depresie.

Lucia pokrútila hlavou.

– Nie, pán profesor, to nie je depresia. Je to zúfalstvo z po-

myslenia, že môžete byť presvedčený o mojej nedbanlivosti. Veď všetky okolnosti sú proti mne... Preto mi dovoľte, aby som vám vysvetlila...

Wilczur jej silnejšie stisol ruku.

– Ale, milá slečna Lucia...

– Nie, nie, pán profesor, – prerušila ho. – Objektívne si zasluhujem odsúdenie a chápem, že so mnou viac nemôžete spolupracovať. Som pripravená na všetko. Ide mi o to, aby ste mi verili, aby ste nepochybovali... Moja vina nespočíva v nedbalosti alebo ľahkomyseľnosti... Môžem len dúfať v dobrú vôľu a lojálnosť... profesora Dobranieckého... niesť všetky dôsledky... Ak mi zoberú lekársku licenciu, nech je tak... Ale, prosím, verte mi...

– Ale ja vám verím, verím, moja milá, – uistil ju Wilczur. – Môžete byť pokojná, nikto vám nič nezoberie, všetko zostane po starom a moja dôvera k vám sa nezmenší...

Išli chvíľku mlčky, keď sa Wilczur ozval pomerne ostrým tónom:

– Ste mladá, veľmi mladá, preto vidím iba jednu chybu, ktorú ste urobili. A urobili ste ju teraz... Pokúsím sa zabudnúť, že ste pred chvíľou zapochybovali o dobrej vôli profesora Dobranieckého, o dobrej vôli akéhokoľvek lekára. Lekár sa môže myliť, ale niet na svete takého, niet takého, počujete ma, ktorý by z akýchkoľvek dôvodov vystavil pacienta riziku smrti. To musíte ako lekárka pochopiť... Musíte v to veriť! Lebo vo chvíli, keď v to prestanete veriť, už nebudete lekárkou.

Lucia sa ozvala vysvetľujúcim tónom:

– Ja som iba chcela naznačiť, že profesor Dobraniecki...

– Už o tom viac nehovorme, – prerušil ju nástoľčivo. – Nech nás Pán Boh chráni pred takými podozreniami... Ale dajme tomu už pokoj! Veď sa pozrite, akú máme peknú noc. Koľko hviezd!

Sklonil sa k nej s úsmevom.

– Mám rád jeseň. Veľmi sa mi páči. A vám?

3. KAPITOLA

Ranné noviny pripravili Ninu Dobranieckú o raňajky. Dala si ich priniesť všetky a neboli medzi nimi ani jedny, ktoré by neuverejnili rozhovor s jej mužom. A takisto všetky uverejnili aj ostré, odsudzujúce komentáre o kardinálnej nedbanlivosti na klinike, ktorá bola roky známa vzorným poriadkom a vysokou lekárskou úrovňou. Niektoré noviny dokonca žiadali rezignáciu profesora Wilczura, iné zasa písali o obavách, že ak sa takto nezodpovedne na klinike starali o bohatého a svetoznámeho pacienta, ako sa potom starajú o človeka normálneho, obyčajného.

Všetky denníky pripomínali, že niekoľkoročná amnézia profesora Wilczura určite ovplyvnila jeho súčasný duševný stav, čoho dôkazom sú pozostatky jeho mastičkárskeho procedúr, využívanie rôznych bylín, dokonca aj takých, ktoré moderná medicína považuje za bezcenné alebo priam škodlivé.

Rozhovor, ktorý urobil jej muž, považovala Nina za slabý. Nevyužil jedinečnú príležitosť, aby profesora dokonale zničil, rozdrvil a odstaviť. Zbytočne mu skladal komplimenty, mal jasne zdôrazniť jeho vek a poukázať na to, že sa jeho amnézia vrátila. Keď Nina preletela všetky noviny, stisla zvonček.

- Pán profesor už vstal? - spýtala sa slúžky.
- Pán profesor už pred hodinou odišiel.
- Pred hodinou? - začudovala sa.

Včera svojho muža nevidela. O Donatovej smrti sa dozvedela z mimoriadnych vydaní. Niekoľkokrát sa pokúšala spojiť s manželom, ale na klinike jej vždy povedali, že nemôže prísť. Domov sa vrátil neskoro v noci, keď už spala. A teraz odišiel už pred ôsmou, čo doteraz nikdy neurobil.

- Môžeš ísť a priprav mi kúpeľ, - prikázala slúžke.

Pani Nina sa rozhodla, že nebude strácať čas. Najskôr sa

musí dozvedieť, čo hovoria na novinové články ich známi. Musí získať na svoju stranu rôzne vplyvné osobnosti a naladiť ich čo najkritickejšie proti Wilczurovi. V atmosfére, ktorá zavládla po smrteľnej nehode, to nebola veľmi ťažká úloha. Každý z partnerov pani Niny si uvedomoval, že ona ako manželka zástupcu kliniky a najbližšieho Wilczurovho spolupracovníka, môže mať viac a podrobnejších informácií ako novinári. A pani Nina tieto očakávania nesklamala.

Mala veľa známostí a dokázala presvedčivo hovoriť. Klebety a komentáre okolo tragickej smrti neustávali, naopak, naberali podobu fantastických hypotéz, dohadov a podozrení. Varšava bola taká presiaknutá touto udalosťou, že nemohla zmiznúť ani z novín. Kampaň nebola zameraná priamo proti profesorovi Wilczurovi, no podrývala jeho lekársku autoritu a schopnosti.

Pani Nina nepatrila medzi ľudí, ktorí si v boji vyberajú prostriedky, nepatrila ani medzi ľudí, ktorí cúvnu pred nejakým krokom, ak by ich práve tento krok mal do viesť do cieľa. Preto po niekoľkých dňoch medzi manželmi prepukla prudká hádka.

Počas konzília pri jednom pacientovi totiž doktor Hryniewicz nezmyselne obvinil Wilczura a profesor Dobraniecki sa ho zastal. Išlo o tvrdenie, že v niektorých prípadoch Wilczur namiesto liečenia dáva prednosť mastičkárskeму „šarlatánstvu“. Dobraniecki mal chvíľu pocit, že Hryniewicz ho zákerne provokuje.

– To je hlúposť, pán kolega, – myklo Dobranieckým. – Ako takému niečomu vôbec môžete veriť?

– Moja sestra to počula od vašej ženy, – odpovedal lekár.

Dobraniecki zakoktal niečo o nedorozumení, ku ktorému určite došlo, ale po príchode domov to žene ostro vyčítal.

– Ty naozaj nemáš mieru a asi ani zdravý rozum. Veď takto ma iba kompromituješ. Nemôžeš ľudí presviedčať o absurdnostiach, ktorým nikto so zdravým rozumom neuverí.

Pani Nina pokrčila plecami.

– No vidíš, a predsa uverili.

– Alebo sa tvárili, že uverili, – podotkol dôrazne.

– Môj drahý, buď si istý, že ak o niekom hovoríš zle, vždy ti uveria.

– Nina, prosím ťa, kroť sa. Wilczurovi je jasné, komu môže záležať na poškodení jeho dobrého mena. V posledných dňoch sa ku mne správa veľmi rezervovane a chladne. Keď ho to vyvedie z miery, môže mi veľmi uškodiť.

– A ako?

– Veľmi jednoducho. Môže ma obviniť, že to ja stojím za kampaňou, ktorá ho očierňuje.

– Pred kým by ťa mohol obviniť? – ironicky sa usmiala.

– To je jedno. Pred akademickým senátom, v lekárskom združení, dokonca aj v novinách. Nezabúdaj, že ešte stále má veľkú autoritu. A jedna operácia so smrteľným následkom... nemôže jeho autoritu znížiť alebo zničiť.

Dobraniecki mal pravdu. Donatova smrť nemohla zničiť Wilczurovu autoritu, ale poriadne ňou otriasla. Najzreteľnejšie sa to ukázalo počas výročného zasadnutia združenia.

Wilczurova pozícia bola dosť silná a Dobraniecki uvažoval, že predsa len cúvne zo svojej kandidatúry na post prezidenta. Nasledovalo hlasovanie a vyhral Wilczur. No kým pred dvoma týždňami by to bolo jednohlasné, teraz prešiel len s miernym náskokom, veľa členov sa hlasovania zdržalo.

Wilczur na zasadnutí nebol. Bol taký ponorený do svojich problémov, že jednoducho na zasadnutie zabudol. Keď ho však informovali o výsledkoch, napísal krátky list, v ktorom vysvetľoval, že funkciu nemôže prijať. Zdôvodňoval to únavou a tým, že túto funkciu musí zastávať mladší človek. V skutočnosti bol znechutený predstavou, že keby ju prijal, musel by byť v kontakte s ľuďmi, ktorí hlasovali proti nemu, ktorí uverili hanebnému ohováraniu a klebetám, čo kolovali po meste a dostali sa aj do novín a dokonca aj do odborných časopisov.

Mal ešte aj iné problémy. Jedného pekného dňa sa prihlásil zástupca poisťovacej spoločnosti, v ktorej bol Donat poistený na obrovskú sumu. Spoločnosť bola presvedčená, že Wilczur môže za spevákovu smrť, takže musí zaplatiť aj poistnú sumu. A to pre Wilczura znamenalo jedno – bankrot.

Napriek všetkému vyhlásil, že je pripravený splatiť celú čiastku. Nechcel pripustiť, že by sa počas procesu a expertného dokazovania dostali na povrch všetky podozrenia, ktoré sa nakopili nielen v ňom samom, ale aj v Kolskom, Lucii Kaňskej a určite aj v mnohých ďalších. Museli by sa postaviť pred súd a niektorí z nich by určite tieto podozrenia vyslovili nahlas. A táto myšlienka Wilczura ničila. Nie, to nemohol.

Preto zo dňa na deň prišiel o takmer celý majetok. Klinika, vila, byt na Pulawskej – to všetko sa stalo majetkom poisťovacej spoločnosti. Riaditeľstvo poisťovne bolo aj tak férové a ukázalo dobrú vôľu, pretože nechalo Wilczura na čele kliniky s pomerne vysokým platom, a doživotne bývať vo vile. Vďaka tomu bol celý prípad vyriešený potichu a bez publicity, na čom Wilczurovi záležalo najviac. Zdanlivo sa nič nezmenilo. O tom, že Wilczur už nie je na klinike zvrchovaným pánom a závisí od prezidenta poisťovacej spoločnosti Tuchwica, nikto nevedel.

Ani sám Wilczur túto zmenu nepocítil. Už dlho peniazom nepripisoval veľký význam. Kedysi dávno, keď s ním ešte žila jeho žena Beáta, pracoval aj dvanásť hodín denne, lebo veril, že luxusnými autami, drahými kožuchmi a šperkami jej môže dať radosť a šťastie. Ale ona jedného dňa všetko nechala tak. Nechala mu všetko a vzala si iba malú Mariolu. Spolu s jej odchodom odišlo aj jeho presvedčenie. Všetky jeho dovtedajšie snahy, tvrdý a neľútostný boj o existenciu sa mu v tej chvíli zdali úplne zbytočné, nezmyselné a tragické.

A potom prišli roky... úplne iné roky. Ktovie, či by im nemal blahorečiť, tie roky na cestách, roky strávené medzi dobrými ľuďmi či so sekerou v ruke, alebo s ťažkým vrecom na pleci, aby si zarobil na obyčajný kus chleba. Strata pamäti... Áno. Po celé tie roky nevedel, kto je, ako sa volá, odkiaľ pochádza. Strata pamäti bola pre neho aj dobrodením. Nemal by ďakovať Bohu za to, že mu vzal vedomie o minulosti, vedomie o rane, ktorú dostal priamo do srdca? Bola to rana od ženy, ktorú nadovšetko miloval...

Celú jeho minulosť prikryl popol času.

Z minulosti mu zostala iba Mariola... Zostala?

Za tri roky, čo sa vydala, ju videl iba raz. Nehneval sa však preto ani na ňu, ani na Leszka. Čo už, každý má svoj život. Mladé vtáky vylievajú z hniezd, zakladajú si vlastné a do starých sa už nevracajú. Žili v Amerike a hoci písali často, v ich listoch bolo cítiť tie tisíce kilometrov, tisíce iných životných podmienok, ktoré ich delili.

Nepotrebuju ma, pomyslel si Wilczur. A pri svojom bohatstve ani len nepocítia, že po mne nič nedostanú.

Jeseň. Po prvý raz mu zišlo na um, že je už starý. Veľký nával práce aj jeho obrovská energia mu zakrývali fakt, že sa dostáva do veku, keď väčšina ľudí začína premýšľať o smrti. Keď si prečítal tie slová v rozhovore s Dobranieckým, zdali sa mu také smiešne a ničomné ako zvyšok jeho odhalení. Míňali sa dni a týždne a on o svojom veku premýšľal čoraz viac.

Popravde, podľa svojho zvyku bol už o siedmej na nohách a o ôsmej na klinike, ale popoludní utekal domov. Väčšinou sám. Bol unavený. Útoky pokračovali, on nereagoval, a to všetko sa podpísalo na jeho nervoch, čo sa potom prejavilo aj na jeho zdraví a pohode.

V tom čase začal piť. Nebol na to zvyknutý. Len starý a skúsený Jozef, ktorý slúžil Wilczurovi, mu raz odporučil, aby si dal pohárik dobrého koňaku.

– Premrzli ste, pán profesor. Urobí vám dobre.

Odvtedy, keď po obede sedel pred kozubom v pracovni, stála vedľa čiernej kávy na stole aj fľaška koňaku. Niekoľko pohárikov ho rozohrialo, dovolilo jeho mysli, aby sa odpútala od tvrdej reality, dávalo mu pocit pohody a pokoja. No predovšetkým sa mu upokojili nervy, ktoré to v poslednom čase naozaj veľmi potrebovali.

Neutíchajúce útoky na Wilczura mali vplyv aj na jeho najbližšie okolie. Všimol si, že na klinike sa o ňom väčšina personálu vyjadrovala kriticky a prikláňala sa k Dobranieckému. Či už z presvedčenia, alebo jednoducho len preto, aby si ho naklonili, keďže sa – ako sa všeobecne predpokladalo – blížilo znova obdobie jeho vlády.

Wilczurov vzťah s Dobranieckým sa zdanlivo v ničom ne-

zmenil. Boli nútení stykať sa dennodenne na pôde kliniky, vzájomne sa informovali, keď sa stretávali na konziliách a poradách. No obaja sa snažili svoj kontakt obmedziť na minimum. Vyhýbali sa akémukoľvek sporu. Takže keď profesor Dobraniecki povedal sekretárovi, aby mu nedávali pacientov zo štvrtého poschodia, kde liečili chudobných, Wilczur to vzal na vedomie a o celé oddelenie sa staral sám.

A práve na tomto oddelení ho čakalo veľké prekvapenie. Počas jednej z vizít spoznal človeka, ktorého priviezli ako Cypriána Jemiola. Či to skôr Jemiol spoznal Wilczura.

Bolo to tak: Profesorovi dali vedieť, že jeho pacient sa prebral. Keď Wilczur prišiel do izby a sklonil sa nad pacientom, ten dvihol viečka a dlho hľadel do lekárovej tváre, potom sa ľahko usmial a povedal:

– *How do you do, darling!*

– Odkiaľ vás poznám? – spýtal sa Wilczur.

Pacient ukázal v úsmeve pokazené zuby.

– Predstavil nás majster ceremoniál na prijatí u kňažnej Montekukuli.

Profesor sa tiež zasmial.

– Určite, spoznávam váš hlas aj spôsob reči.

– To nie je ťažké, *mon cher*. Hlas sa mi zmenil iba raz v živote. V puberte, keď som mutoval. A pokiaľ ide o spôsob reči, vždy bude iba rafinovaný.

Profesor si prisunul stoličku a sadol si.

– No muselo to byť už dávno, veľmi dávno, – zamyslel sa. Jemiol prižmúril oči.

– Keby som sa dokázal čudovať čomukoľvek na svete, tak by som sa čudoval, že sa nestretávame už na onom svete. To je ale veľká náhoda! Ak sa moja pamäť nemýli, už pred niekoľkými rokmi ste boli pozbavený pokračovania pozemského života a poslaný *ad patres*, k otcom. Mňa tiež niekoľko srdečných priateľov vyexpedovalo tým smerom. A teraz sa stretávame v teple, v nemocnici. Vy ste doktor?

– Som, – potvrdil Wilczur. – Operoval som vás. Boli ste neľudsky dopichaný.

– Mrzí ma, že som vám spôsobil také problémy, *signore*. *Mille grazzia*, ďakujem tisíckrát. Ale keď už ste tým lekárom, tak mi povedzte, či mi nechýba nejaká končatina.

– Nie. Budete úplne zdravý.

– To je veľmi príjemná správa. A dobrá správa je to aj pre Droždzyka, ktorému je určite za mnou veľmi smutno a vyplakáva si za mnou svoje pekné oči. Spomínate si na Droždzyka, *dottore*?

– Droždzyka? – profesor sa zamračil.

– Tak, *my dear*, hovorím o milom *établissement*, inštitúcii. Droždzyk, adresa *rue Witebská quinze*... Z pohľadu fiškálneho je to reštaurácia tretej cenovej skupiny, ale z pohľadu ľudského, mravného a morálneho je to prvá trieda. *Établissement* Droždzyk. Nič vám to nehovorí? *Rendez-vous* elegantnej Varšavy. *High life*. Tam sme mali tú česť i potešenie.

Profesor Wilczur si počúchal čelo.

– Že by?... To vy... vy ste ma vtedy stretli na ulici?...

– *Si, amico*, priateľ môj. *Točno*. Bolo to tak, *imiенno*. Išli sme k Droždzykovi, aby sme pri štyridsaťpercentnom roztoke alkoholu riešili niektoré abstraktné problémy, čo sa nám aj podarilo. Čo si spomínam, mali ste nejaké nepríjemnosti a príliš plný *pugilares* v kapse. Odvtedy vás používam ako príklad, keď kážem o cnostnej chudobe. Keby ste vtedy nemali toľko peňazí, nedostali by ste páčidlom po hlave a netopili sa v hlinenej jame.

Jemiol sa pozrel Wilczurovi do očí a povedal:

– *Nein, mein Herr, vous vous trompez*, mýlite sa. Ja som to nebol. O všetkom som sa dozvedel až na druhý deň. Povedačka. Legenda. Ešte jedna legenda na rozmýšľanie o bezvýznamnosti ľudských snažení.

Wilczur sa inštinktívne pohladil po temene, na ktorom mu zostali jazvy.

– Tak to teda bolo...

– Tak. Nikdy by sa mi ani nesnívalo, že sa ešte stretneme.

Odvtedy chodil profesor často za Jemiolom, ktorý sa rýchlo uzdravoval. Pomohla mu aj špeciálna opatera doktorky Lucie,

ktorá sa mu venovala s dvojnásobnou horlivosťou. Wilczur si nemohol nevšimnúť, že mladá žena sa venuje svojej práci s veľkým nadšením, akoby tak chcela odčiniť svoju chybu. A tiež nemohol nevidieť, že mu Lucia venuje zvláštne sympatie, v jej pohľade videl veľa tepla, srdečnosti, súcitu, priateľstva. A zdalo sa mu, že tam vidí aj nejakú prosbu.

Niekedy odchádzali z kliniky naraz a potom ho odprevadila až k jeho domu. Zvyčajne hovorili o odborných veciach, ale sem-tam sa reč stočila aj na osobnejšie záležitosti. Dozvedel sa, že Lucia je sirota. Pochádza zo Sandomierza, ale od detstva ju vychovávali vo Varšave. Na výchovu a vzdelávanie dohliadala jej teta, ktorá pred niekoľkými rokmi umrela. Prezradila mu, že bola aj zasnúbená, ale po nejakom čase zistila, že mladý inžinier, ktorý jej sľuboval lásku, nebol dobrý človek, a preto sa s ním rozišla.

– Ale všimol som si, – poznamenal Wilczur, – že sa o vás veľmi zaujíma kolega Kolski.

Zľahka pokrčila plecami.

– Kolski, pán profesor, je kolega. Je to veľmi slušný chlapec a mám ho rada. Uznávam jeho hodnoty, ale nie je to to, čo by vo mne mohlo vyvolať nejaké hlbšie city.

Mlčky kráčali ďalej.

– Vari hľadajú ženy okrem citov aj nejaké hodnoty? Čo ja viem... nie mladosť, nie krásu... ale napríklad vďaku?

Pokrútila hlavou.

– Nie, pán profesor. To, čo spomínate, môže zaujať iba plytké ženy. Ja hľadám v mužovi predovšetkým bohatstvo jeho duše. Chcela by som, aby mal dostatok skúseností, myšlienok, tragédií, ale aj šťastia... aby bol ako také živé múzeum. Neviem to presne opísať. Nechcem, aby to bolo zlé porovnanie, ale poviem to tak: chcem, aby jeho duša bola mnohostranným nástrojom, ktorý má toľko funkcií a zvukov, že budem mať po celý život čo objavovať. Nemyslím si, že som v tom výnimka. Je to také ženské... tá túžba strážiť mnoho, mnoho pokladov, pre ktoré sa oplatí milovať, ktoré si možno ctíť, vážiť... Lebo len to, čo si vážime, môžeme milovať.

Ulice Varšavy pokryl biely sneh, ktorý jemne vŕzgal pod nohami. Svetlo lúč sa lámalo do modravých pruhov. Zasněžené stromy stáli ticho, nehybne a dôstojne.

– To nie je pravda, – ozval sa po dlhšej pauze Wilczur. – Raz sa presvedčíte, že to nie je pravda.

– Nikdy sa o tom nepresvedčím, – vášnivo mu oponovala.

Zdalo sa, že ju nepočul, a rozprával ďalej:

– To z vás hovorí mladosť, len váš vek vám podsúva také myšlienky. Nedostatok skúseností. Láska... láska podlieha cieľu... podlieha zákonom prírody. A duša? Duša je abstraktná, tá vám v tom nepomôže.

V jeho hlase sa ozval trpký tón a Lucia povedala:

– Ja sa o tom nikdy nepresvedčím, ale myslím si, že sa na tieto veci pozeráte veľmi pesimisticky.

– Ale ja som sa o tom presvedčil, – smutne sa usmial. – Možno vám o tom niekedy poviem, možno jedného dňa. A teraz, toto je môj dom. Ďakujem vám za milú prechádzku a rozhovor. Ste veľmi milá a dobrá, slečna Lucia.

Na rozlúčku jej pobožkal ruku.

Keď si v predsieni vyzliekal kabát, obzeral sa v zrkadle a zistil, že je neoholený.

– Jozef, prosím vás, odtiaľ ma každé ráno upozorníte, že sa mám oholiť, – povedal sluhovi.

– Každý deň máte všetko pripravené, – pripomenul mu s výčitkou Jozef.

– Ja viem, to len ja si nie vždy spomeniem, nie vždy si spomeniem.

Po týchto slovách mu zišiel na um dnešný článok v novinách, ktorý sa zasa vracal k Donatovej smrti. Nejaký obskúrny odborník, ktorý sa skrýval pod písmenami doktor X. Y., vysvetľoval, že vyliečenie z celkovej amnézie nie je možné. Pamät sa nikdy, podľa toho ignoranta, nikdy nevracia naraz.

To je absurdné. A pomocou takýchto zákerných trikov ho chcú donútiť, aby rezignoval. Keby vedeli, že kliniku už vlastní poisťovacia spoločnosť, určite by vymýšľali nové intrigy.

Prezliekol sa do župana a sadol si pred kozub. Jozef mu

priniesol horúcu voňavú kávu a večerné noviny. Možno naschvál, ale možno to bola iba náhoda, ich položil tak, že keď na ne Wilczur pozrel, hneď zbadal titulok:

„Profesor Wilczur vyplatil rodine nebohého Leona Donata miliónové odškodné.“

Uplynulo niekoľko minút, kým siahol po novinách.

„Dozvedeli sme sa,“ čítal, „že spoločnosť, v ktorej bol poistený svetoznámy spevák Leon Donat, ktorý zomrel na klinike profesora Wilczura, pohrozila nešťastnému chirurgovi žalobou o odškodné. Taký proces by profesor Wilczur prehral, veď príčinou smrti veľkého tenora boli nedbanlivosť a neporiadok, ktoré panujú na tejto klinike. A tak musel zaplatiť odškodné v závatnej sume dva a pol milióna zlotých. Aby sa pokryla táto suma, klinika, vila a takmer celý profesorov majetok prešli do vlastníctva poisťovacej spoločnosti. Je ťažké nesympatizovať s vynikajúcim chirurgom, ktorého postihol náhly krach, no na druhej strane nech je tento prípad výstrahou pre všetkých lekárov, ktorí ľahkomyselne pristupujú k svojim pacientom a ohrozujú ich životy...“

Wilczur odložil noviny a zašepkal: – Stalo sa viac...

Znovu priliali olej do ohňa. Čiasi indiskrétnosť, netaktnosť alebo jednoducho hnusné špehovanie rozpútalo ďalšiu vlnu klebiet a určite aj novú vlnu útokov...

– Nebudem jesť, nie som hladný, – povedal sluhovi, keď mu oznámil, že večera je na stole.

– Hádam aspoň šálku bujónu?

– Nie, ďakujem. Nech mi Jozef donesie ešte kávu... a koňak.

V tú noc si profesor Wilczur ani neľahol do postele.

Priveľa kávy a alkoholu sa odrazilo aj na jeho tvári. Zdalo sa mu, že zostarol, tvár mal zmučenú, sivú a opuchnutú. Napriek únave sa však starostlivo oholil a do nemocnice prišiel presne načas.

Nebolo ťažké uhádnuť, že o včerajšej správe z novín už všetci vedeli. Doktor Žuk, ktorý referoval o dnešnom programe a stave pacientov, nemal odvahu sa na niečo spýtať, ale jeho pohľad svedčil o tom, že otázku mal na jazyku.

Na programe mali šesť operácií: jednu trepanáciu lebky, potom komplikované zlomeniny končatín a jedno slepé črevo štrnásťročného dievčaťa, ktoré priviezli v noci. Okrem prvej boli všetky operácie pomerne jednoduché.

Po hodinovej vizite profesor prešiel do operačnej sály. Od toho prípadu s Donatom chcel vyšetriť každého pacienta sám, osobitne sa venoval srdcu a zisťoval, či pacient nemá alergiu na niektorú z uspávacích látok. Zabralo to veľa času, ale spoľahnúť sa mohol len sám na seba.

Prvá operácia trvala približne hodinu a všetko išlo hladko. Vred na mozgu vyrezali a všetko vyčistili. Aj ďalšie operácie išli bez problémov. Poslednú operáciu Wilczur posunul o pol hodiny. Potreboval si oddýchnuť. Nedostatok spánku a nervové vypätie urobili svoje. Keď bol v šatni, prisadol si k nemu Dobraniecki, pozdravil ho a povedal:

– Rancewicz mi hovoril, že ste unavený. Môžem dať na to slepé črevo niekoho iného.

– Nie, ďakujem, – pousmial sa Wilczur.

– Som teraz voľný... eventuálne...

– Nie, ďakujem veľmi pekne, – Wilczur nedokázal ovládnuť podráždený tón. Vstal a stlačil zvonček.

– Pacient na sálu, – ozval sa za dverami sanitárov hlas.

Dobraniecki odišiel. Wilczur otvoril skriňu a vytiahol fľaštičku s brómom. Do pohára si nasypal dosť veľkú dávku, zalial ju vodou a vypil.

Keď začal operovať, už sa ovládal a každý jeho pohyb bol presný a istý. Sústredil sa iba na operáciu. Niekoľko kvapiek krvi na bielom podklade, masťná a modrofialová spleť vnútorností. Horúci drôt elektrického aparátu krátko a ostro zasyčal. Splnil svoju úlohu a choré slepé črevo sa ocitlo v nádobe s formaldehydom. Operácia sa blížila ku koncu. V štyridsiatej piatej minúte profesor urobil posledný steh.

– ... dvanásť, trinásť, štrnásť, pätnásť... – rátal doktor Žuk nástroje.

Pacientku prevážali zo sály.

– Chýba nám jeden kus, – pokojne povedal doktor Žuk.

Chvíľa zdesenia. Profesor Wilczur, ktorý si už sňal masku, povedal zachrípnutým hlasom:

– Späť na stôl.

Museli po druhý raz otvoriť brušnú dutinu a vo vnútornostiach hľadať malý kovový predmet, potiahnutý niklom. Teplo v operačnej sále a únava zapríčinili, že Wilczur len z posledných síl donútil mozog zostať pri vedomí a ruky presne pracovať. Cítil sa slabý. Ale vydržal až do konca.

Pacientku vyviezli z operačnej sály, keď sa budila z narkózy. Hneď za ňou na chladnú chodbu vyšiel aj Wilczur. Strhol si masku a niekoľko minút sa opieral o okenicu. Pomaly nadobúdala vedomie a silu. Uvedomoval si, že ten šum, ktorý počuje, je následkom veľkej dávky brómu. Pomaly zamieril do šatne. So sanitárovou pomocou sa prezliekol, kázal si doniesť kabát a klobúk, a bez toho, aby sa vrátil do pracovne, vyšiel na ulicu.

Na klinike to bzučalo ako v úli. Pravda je, že sa pomerne často stáva, že sa v brušnej dutine zabudne nejaký chirurgický nástroj a pritrafilo sa to už mnohým chirurgom. Výsledkom býva reoperácia. No profesor Wilczur bol známy svojou pozornosťou, niečo podobné sa mu ešte nestalo.

Všetci, ktorí asistovali pri operácii, si všimli profesorovu slabosť, doktor Žuk ho pozorne sledoval a v prípade, že by zamdlel, bol pripravený operáciu dokončiť.

Vedenie nemocnice sa stretlo v pracovni profesora Dobranieckého, ktorý hovoril:

– Všetci ho rešpektujeme, uznávame jeho zásluhy, každý z nás voči nemu prechováva veľké sympatie, ale nemôžeme zatvárať oči pred faktmi: je to už starý človek, potrebuje odpočívať, ale to si on nedá nijakým spôsobom vysvetliť. Takéto prípady sa mu budú stávať čoraz častejšie. Nevie, naozaj neviem, čo mám robiť.

Vo všeobecnom prítakávaní sa trasúcim hlasom ozvala doktorka Lucia Kaňská:

– Netreba robiť nič. Musíme pootvárať okná a vyvetrať tú hnusnú atmosféru, ktorú tu náročky robia niektorí ľudia. Treba zastaviť tie odporné klebety, klamstvá a ohováranie.

Neviem, či by si ktokoľvek iný dokázal zachovať rovnováhu a pokoj v ovzduší ohovárania, intríg a podrazov. Tým všetkým je profesor Wilczur obklopený. To je hanba! Ale mýlia sa tí, ktorí sa takto špinavo snažia potopiť profesora Wilczura. Prerátajú sa. Taký človek ako on sa neskloní pred hanebnými intrigami, pretože všetka úprimná vôľa je na jeho strane!...

Profesor Dobraniecki zbledol a zamračil sa.

– Všetci stojíme na jeho strane, – povedal dôrazne.

– Áno? Aj vy, pán profesor? – pozrela mu priamo do očí.

Dobraniecki nedokázal skryť zlosť.

– Moja drahá. Vy ste ešte nosili školskú uniformu, keď ja som vydal biografiu doktora Wilczura! Ste veľmi mladá, a preto ste podcenili určitú hierarchiu. Dúfam, že vám to nemusím vysvetľovať jasnejšie.

Doktorka Lucia bola zmätená: medzi ňou a Dobranieckým bol naozaj taký rozdiel ako medzi generálom a obyčajným vojakom. Iba náhle rozhorčenie jej dovolilo, aby na to na chvíľu zabudla. Využila, že sa Dobraniecki po poslednom slove obrátil na Biernackého, a vyšla z pracovne. Kolského našla na druhom poschodí, kde práve končil s preväzovaním. Bola taká otrasená, že sa spýtal:

– Stalo sa niečo?

Potriasla hlavou.

– Nie, nič vážne. Len majú zasa niečo za lubom... Chcela som s vami hovoriť.

– Dobre, – prikývol. – O päť minút som hotový, počkajte ma v lekárskej izbe, – v jeho očiach bol smútok a nepokoj.

Keď prišiel, sedela pri stole a plakala.

– Aký hnusný, odporný je tento svet.

Kolski jej jemne chytil konce prstov oboch rúk a povedal upokojujúcim hlasom:

– Vždy bol taký. Boj o prežitie nie je detská hra alebo spoločenská zábava, je to vojna, nekonečná vojna, v ktorej sú zuby alebo pazúry rovnako dobrou zbraňou ako slová. Je to ťažké, no asi to tak má byť. Už sa upokojte, slečna Lucia. Len sa upokojte.

4. KAPITOLA

Prezident Tuchwic zamyslene klopkal ceruzkou po niekoľkých popísaných papieroch.

– Prečítal som si vaše vyhlásenie, pán profesor, – hovoril bez toho, aby sa čo i len pozrel na Dobranieckého, ktorý sedel na druhej strane kancelárie, – prečítal som si ho a musím povedať, že ma dostávajú do veľmi nepríjemnej situácie. Určite sa s vami zhodnem v niektorých argumentoch, ale z pohľadu právneho i svojho osobného nemôžem robiť nič.

Dobraniecki sa pomrivil v kresle.

– Prepáčte, ale nechápem.

Tuchwic sa zatváril netrpezlivo.

– Pán profesor, ja sa nevyznám v tých vašich lekárskejších rečiach. Som finančník, a tu poznám svoje povinnosti. Profesor Wilczur sa k nám zachoval veľmi férovo a korektne. Konal ako džentlmen. Samozrejme, nemusel prijať vinu, mohol ju zvaliť na internistku, ktorá nevyšetrila Donata. Pravda, my by sme sa mohli domáhať spoluzodpovednosti kliniky a súd by náš nárok aj uznal. Pochybujem však, že by sme v tom prípade získali celú sumu, a celý proces by sa ťahal roky. To po prvé. A nielen preto sme mu dlžní rovnako korektný prístup...

– Ale na úkor života ďalších pacientov, – sarkasticky poznamenal Dobraniecki.

– Samozrejme. Ak je to tak, ako hovoríte a ako ste to tu napísali, pripúšťam, že profesor Wilczur by mal odstúpiť. Ja ho však do toho nemôžem nútiť. Uzavreli sme zmluvu, podľa ktorej zostane riaditeľom kliniky, dokedy bude on sám chcieť. To po druhé. A je tu aj po tretie. Vo vzťahu k Wilczurovi mám aj záväzok vďačnosti. Pred mnohými rokmi liečil moju matku a zachránil jej život.

Zostalo ticho. Prezident si pomaly zapálil fajku.

– Z týchto všetkých argumentov, – poznamenal Dobraniecki, – je najdôležitejší jeden: zmluva s Wilczurom. Ale aj v tomto prípade možno nájsť východisko. Nemohli by ste porozmýšľať nad jeho dôchodkom? Myslím si, že na takéto riešenie by pristúpil aj profesor Wilczur. Samozrejme, pod určitým tlakom.

– Ale ja naňho nemôžem vyvíjať nátlak, – oponoval mu prezident.

Dobraniecki stíchol.

– Spoločnosť, ktorej ste prezidentom, je vlastníkom kliniky, musí vám predsa záležať na jej dobrom renomé a dobrom mene. Lebo len dobrá povesť je naozajstnou hodnotou. Keď klinika začne strácať meno najlepšej nemocnice v celom hlavnom meste, stráca svoju hodnotu a, samozrejme, bude strácať aj svoje príjmy.

– To veľmi dobre chápem, – priznal prezident. – Preto vás môžem uistiť, pán profesor, že kliniku by sme si nenechali. Sme pripravení predať ju prvým záujemcom, ktorí sa prihlásia. Predať hoci aj so stratou.

Dobraniecki ožil.

– Mohli by sme sa o tom porozprávať o niekoľko mesiacov.

– Azda vy, pán profesor? – jeho slová prezidenta zaujali.

Dobraniecki urobil neurčité gesto.

– Nie ja sám. Takými zdrojmi nedisponujem. Ale pokúsím sa nájsť niekoľko lekárov, ktorí by do toho išli so mnou. Samozrejme, mohli by sme o tom hovoriť len v tom prípade, že by vedenie kliniky prešlo do iných rúk. Nechcem, aby ste mi zle rozumeli, pán prezident. Nezáleží mi na tom, aby vedenie prešlo na mňa. Ide mi predovšetkým o bezpečnosť pacientov a udržanie vysokej úrovne inštitúcie, ktorej som, ak to tak môžem povedať, spolutvorcom.

Prezident vstal.

– Budem o tom všetkom premýšľať, pán profesor, a zakrátko vám dám odpoveď.

– Budem ju netrpezlivo očakávať, pretože predlžovanie te-
rajšieho stavu môže mať vážne následky.

Prezident vypravadil Dobranieckého k dverám a znova si sadol do svojho veľkého prezidentského kresla. Tento problém mu nebol veľmi po chuti. Ak by to bolo na ňom a nezodpovedal by za financie spoločnosti, nad všetkým by mávol rukou a nechal veciam voľný priebeh.

Nemal rád Dobranieckého. Vedel, že je všeobecne uznávaný a rešpektovaný, vzdelaný, a do veľkej miery sa podieľal na spoločenskom živote vo Varšave. No jeho vzťah k profesorovi Wilczurovi sa mu zdal nelojálny, ba až odporný.

No na druhej strane, aj jemu sa do uší dostali informácie, ktoré potvrdzovali to, čo sa písalo v Dobranieckého liste.

Pri večeri prezident Tuchwic všetko porozprával svojej žene a dostalo sa mu takejto rady:

– Môj drahý, najlepšie urobíš, ak sa stretneš s Wilczurom a otvorene si s ním o tom pohovoriš.

– Máš pravdu, – prikývol, – urobím to na budúci týždeň.

O Dobranieckého memorande sa na klinike vedelo, pretože niekoľko lekárov mu pri písaní pomáhalo. Samozrejme, že táto vec sa nedala udržať v tajnosti a čoskoro sa o nej dozvedel aj Wilczur. Mlčky si všetko vypočul, usmial sa, pokrčil plecami a nepovedal nič. Na druhý deň sa v prítomnosti niekoľkých ľudí obrátil na Dobranieckého:

– Rád by som si vzal krátku dovolenku, ale idú Vianoce, preto sa vás chcem spýtať, či by ste ma mohli zastupovať. Ak teda nemáte iné plány.

– Nie, nemám iné plány. Cez sviatky budem vo Varšave. A vy cestujete? Na ako dlho?

– Na dva, možno tri týždne. Aspoň to mám v úmysle.

– Idete za dcérou do Ameriky?

– Och, to nie, – odpovedal neochotne Wilczur, – to je veľmi ďaleká cesta.

To, že mu pripomenul Mariolu, ho rozrušilo. Len pred niekoľkými dňami od nej dostal dlhý list. Správy o Donatovej smrti sa dostali už aj k nim, no vedela aj to, že Wilczur musel zaplatiť obrovské odškodné, čo ho prakticky zruinovalo.

Mariola vedela aj o útokoch na otca, no v liste chýbali slová podpory, ktoré tak veľmi potreboval.

„Dozvedeli sme sa o Tvojich problémoch,“ písala Mariola. „Leszek má pravdu, keď hovorí, že by možno bolo lepšie, keby si menej pracoval. Ved’ si už vo veku, keď sa musíš starať viac o svoje zdravie ako o zdravie svojich pacientov. Vďaka Bohu, naša materiálna situácia dovoľuje, aby si odpočíval. Leszek je teraz vo Filadelfii, ale včera mi telefonoval a prosil ma, aby som Ťa uistila, že Ti budeme posielať každý mesiac tisíc dolárov alebo aj viac, ak budeš potrebovať.“

Okrem toho jedného odseku list obsahoval informácie o tom, ako sa im darí v podnikaní a o nejakých nepodstatných spoločenských úspechoch.

Ten list Wilczura hlboko ranil. Jeho jediní blízki si myslia, že bude všetko v poriadku, ak sa postarajú, aby mu nechýbali peniaze. Rovnako ako Dobranieckého klika si mysleli, že by sa mal vzdať svojho milovaného povolania, že už nie je schopný pracovať, že by mal ustúpiť mladším.

Nechápali, že keby sa zriekol práce, bolo by to pre neho horšie ako smrť. Bolo by to priznanie pred svetom i pred sebou samým, že už nie je potrebný, že sa z neho stala príťaž, opotrebované náčinie, ktoré sa vyhadzuje do smetia. A to práve vtedy, keď tak prahne po práci, keď chce byť prospešný a užitočný.

Dobranieckému nepovedal pravdu. Nechcel nikam odcestovať. Jednoducho si len chcel na chvíľu oddýchnuť osamote, mimo ľudí, aby sa mu zregenerovali nervy, aby získal dávny pokoj a silu, ktorá mu pomôže prekonať nepriateľskú kampaň.

Aj sluhovi povedal, aby všetkým – všetkým bez výnimky – hovoril, že na niekoľko týždňov odcestoval a nikto nevie kam, a teda aby ani nikoho nepúšťal do vily.

Starý Jozef ho veľmi dobre chápal a od dverí otáčal tak známym, ako aj pacientov. Nezaujímalo ho, prečo tí ľudia prišli. Ani profesor sa na to nepýtal.

Prvé dva dni ležošil v posteli, potom sa pustil do čítania stohu odborných časopisov a niekoľkých výskumných prác,

ktoré ešte nepoznal. Jeho činorodá nátura sa čoskoro začala búriť. Čoraz častejšie sa díval na hodinky, hoci ho nič nenaháňalo. Veľmi rýchlo zistil, že ničnerobenie ho ničí ešte viac ako práca. Keď si to uvedomil, začal si usporadúvať poznámky a rôzne materiály, ktoré zbieral ako prípravu na prácu o chirurgickej liečbe sarkómu. Keď to mal hotové, pustil sa do písania. A keďže ho práca pohltila, od rána do noci sedával pri stole a vstával len vtedy, keď ho volali k obedu alebo večeri.

Po týždni mal prácu hotovú, ale neuspokojilo ho to. Znova sa nudil. Myšlienkami stále zabiehal ku klinike, čo nemalo dobrý vplyv na jeho nervy. Z knižnice vytiahol niekoľko už zabudnutých, ale kedysi veľmi obľúbených básnikov, ale ani to nenaplnilo jeho voľný čas. Bezcieľne chodil po izbách, celé hodiny stál pri okne a díval sa na pustú ulicu.

Tak sa začal Jozefa podrobne vypytovať, kto telefonoval, kto prišiel, čo chcel a čo hovoril.

Jedného dňa, keď stál pri okne, zbadal človeka, ktorý niesol vianočný stromček. Pozrel sa do kalendára a zistil, že je Štedrý deň. Už pred mnohými rokmi stratil preňho tento deň význam, aký mával, keď si k štedrovečernému stolu sadal s Beátou, keď sa pod stromčekom všíli darčeky pre malú Mariolu...

Wilczura zrazu opanoval bolestný pocit samoty. V mysli začal rýchlo prechádzať galériou známych, spolupracovníkov, kolegov.

Ani jeden mu nebol blízky, ani s jedným nemal bližší vzťah.

Lucia... Profesor sa usmial. Áno. To je dobrý, skvelý nápad. Zavolá jej a pozve ju k štedrovečernému stolu. Lucia ho určite neodmietne...

Profesor Wilczur hneď ožil a začal rýchlo hľadať v telefónnom zozname. Keď však našiel Luciino číslo, zaváhal.

Nevedel si predstaviť, že by táto mladá žena nemala nejaké plány na sviatky, že by ju nikto nepozval do pekného a veselého domu, kde majú stromček, kde sú deti, kde bude príjemná atmosféra a rodinné teplo, to teplo, po ktorom teraz on sám tak túžil. Najpravdepodobnejšie ju pozvala

Kolského rodina alebo rodina Zarzeckých, ktorú niekoľkokrát spomínala. Profesor zatvoril telefónny zoznam. Nemal právo zneužiť jej láskavosť a náklonnosť, možno aj zo súcitu, a pripraviť ju o tento večer, len aby uspokojil svoje túžby.

No napriek tomu nemohol prestať na Luciu myslieť, na jej milotu, láskavosť, zraniteľnosť a úprimnosť, vnímal ju s rešpektom ako človeka, ktorý má tie najšľachetnejšie city. Rozhodol sa, že v najbližších dňoch sa s ňou stretne, dnes ju však chcel nejako potešiť. Po krátkom premýšľaní stlačil zvonček a povedal prichádzajúcemu Jozefovi:

– Choďte, prosím, do najbližšieho kvetinárstva, kúpte tam dvadsať ruží a dajte ich poslať Lucii Kaňskej. Jej adresu nájdete v telefónnom zozname.

– Napíšete aj nejakú kartičku, pán profesor?

– Nie, nie, – rýchlo povedal Wilczur, – nebudem nič písať.

– Akej farby majú byť ruže?

Wilczur sa nespokojne zamračil.

– No... môžu byť... čo ja viem, aké bývajú?

– Červené, žlté, biele.

– Biele? Tak nech sú biele.

– Ak nebudú mať biele? – sluha bol dôsledný.

– Och, Jozef, ale to ja predsa nemôžem vedieť. Porad' sa s tou paňou v kvetinárstve.

– Dobre, pán profesor.

Vrátil sa po hodine a vysvetlil, že s paňou v kvetinárstve vybrali ružové.

– Pýtala sa, pre koho tie ruže sú, tak som povedal, že pre jednu mladú a veľmi peknú ženu, ale bez milostných zámerov. Nato ona povedala, že najlepšie budú ružové, lebo ružové...

– Dobre, dobre, – zahriakol ho Wilczur. – Ďakujem.

Keď sluha odišiel, povedal si Wilczur sám pre seba:

– Ten Jozef zostal nejaký zhovorčivý.

V skutočnosti si bol Wilczur na vine sám, pretože v posledných dňoch z nudy zaťahoval Jozefa do rozhovorov. Aj v ten deň, keď počul, ako sa Jozef s niekým háda v predsieni, zavolať ho a spýtať sa, kto to bol a čo chcel.

– Ale, nejaký drzý otrhanec. Chcel, aby som ho za vami pustil, a dovolil si, s prepáčením, povedať, že je váš priateľ.

– Priateľ? – začudoval sa Wilczur. – A povedal svoje meno?

– Povedal, ale bolo to také čudné meno. Nevyzeral na Žida, ale volal sa tak po židovsky. Nejako tak ako Šejkspír.

– A prvé meno William?

– Tak, pane. A vodka z neho smrdela, s prepáčením, tak na tri metre. Hneď som videl, že je to nejaký nezodpovedný človek, ktovieaký element. A určite beštia. Hovoril som mu, že pán profesor nie je vo Varšave, a on mi na to hovorí, s prepáčením, že jemu stačí, nepamätám si to presne, ale bolo to niečo nepekné, niečo ako spirituálne alebo niečo také... Keď ma nazval – ani neviem ako, tak som to nevydržal a vyhodil som ho z dverí. Samozrejme, že som si hneď umyl ruky, pretože z takého človeka môže preskočiť množstvo všelijakých baktérií..

V tej chvíli sa zo zamknutej izby, ktorú počas zimy nevyužívali, ozvalo rinčanie rozbitého skla. Jozef skočil ku dverám. Kým ich stihol otvoriť, na prahu sa objavil Cyprián Jemiol.

– Šejkspír! – zvrieskol Jozef. – Vlámal sa sem! Polícia! Ja ťa naučím!

Schmatol cudzinca za golier a prevyšujúc ho výškou i váhou, triasol ním ako pes zajacom.

Jemiol volal, ale bez rozčúlenia:

– Prezident, povedz svojmu Atlasovi, nech prestane s tým trasením zeme. A povedz mu to rýchlo, lebo ho sám zneškodním.

Pri poslednom slove rýchlosťou blesku udrel Jozefa medzi rebrá. Ten ho hneď pustil a s nadávkou uskočil o kus ďalej.

– Nechajte ho, Jozef, – ozval sa Wilczur.

– Mám zavolať políciu, pán profesor? – zúrivo sa spýtal sluha.

Jemiol si ho zmeral pohrdavým pohľadom.

– Zavolaj si archanjela a nechaj sa opatriť. Dovoľ mu, prezident, nech sa vzdá polícii. Veď je to škandál, že takýto ksicht nebol dosiaľ v policajných albumoch. Ten album by

sa určite potešil takému ksichtu. A teraz odíď, nehodný Leporello, nechaj nás samých, lebo sa už zvečerieva.

Wilczur kývol rukou a Jozef, ktorý sa už chystal na ďalší skok na Jemiola, len pokrčil plecami a otočil sa k dverám.

– Darca všetkých rozkoší, – zvolal rýchlo Jemiol, – rozkáž svojmu mamelukovi, *darling*, aby nám doniesol nejaké kvapaliny, ktorými by sme mohli naplniť naše vnútornosti. Ako chirurg by si mal vedieť, že nič tak neurýchli hojenie rán ako štyridsaťpäťpercentný roztok alkoholu. Veď dotiahni liečbu až do konca.

Profesor sa usmial.

– Kedy ťa pustili z kliniky?

– Dnes, *my beautiful friend*. *Aujourd'hui*, ešte dnes. V hmlisté decembrové ráno som vyšiel do chladného a cudzieho sveta. Daj mi chľast v mene lásky k blížnemu alebo v akomkoľvek inom mene, aké ti v tejto chvíli príde na um.

Na sluhov spýtavý pohľad profesor odpovedal prikývnutím hlavy. Cyprián Jemiol sa pohodlne usadil v kresle a keď Jozef vyšiel, krátko sa zasmial.

– Ach, zlé sily, ach, temnota. Ani zamknuté dvere ma nezadržia, aby som ťa videl, majstre. Popravde, kedysi boli časy, keď pre mňa dvere znamenali nejakú prekážku. Ale uisťujem ťa, že to bolo už veľmi dávno. Mám vo zvyku neveriť, že niekto nie je doma, keď ho vidím v okne. Keď som sem išiel, videl som tvoj hrudník, *darling*.

Profesor na to povedal:

– Neprijímam nikoho, chcem si odpočinúť. Preto som sluhovi prikázal...

– *Satis*. Starče. Prepáčim ti to. Som veľkorysý a tolerantný. Tiež niekedy hľadám samotu, ale stáva sa to len v prípadoch, keď by som sa mal o relatívne malé množstvo alkoholu láskavo rozdeliť s mojimi spolustolovníkmi. Ako vidím, ty sa, môj drahý Asklépios, ukrývaš z iného dôvodu. Mne to neprekáža. No musel som sa ti poďakovať za to, že si moje telo pozošival a dostal na túto stranu a do stavu verejnej užitočnosti. Vlastne, neviem, či si týmto neurazil večnosť, ktorá

na mňa netrpezlivo čakala. Len si predstav: anjelské chóry a rovnako očarujúce chóry satanské, ako sa prekrikujú a sporia o moju vznešenú dušu. A vtom nejaký chlap, nejaký *Homo simplex*, človek jednoduchý, ktorý ovláda čudné umenie látania ľudských schránok, im koristi ukradne.

Wilczur sa zasmial.

– Nebolo to také ťažké.

– V každom prípade som pokladal za vhodné, *mon cher*, navštíviť ťa. A som tu. Prepáč mi, že môj žaket je o niečo kratší a nevyzerám akurát ako *gentleman-like*, ale nedostatky exteriéru stokrát kompenzuje moje vznešené vnútro. Pozri sa mi do očí a uvidíš moju dušu celú v gala. Bez preháňania sa ti musím priznať, drahý kardinál, že k tebe cítim ničím nezdôvodniteľné sympatie. Znepokojovalo by ma to, keby som nevedel, že som veci patriace pod správu Erosa zlikvidoval už dávno, k obojstrannej – teda mojej i Erosovej – spokojnosti. Láska, *cher ami*, je vynálezom ľudí, ktorí neradi myslia, ktorým myslenie robí veľké problémy a ťažkosti. Pokiaľ ide o mňa, nikdy som si to na sebe nevšimol. Myslím tak ľahko, ako napríklad ty ľahko vyčítaš vreckovým nožíkom, aby si uspokojil svoj mäsiarsky inštinkt.

Vošiel Jozef s pohrdavým a povýšeneckým pohľadom, na podnose niesol fľašu koňaku a fľašu vodky, kalíšky a kávu. Keď ho Jemiol zbadal, zvolal:

– Vitaj, ctihodný majordómus. Teší ma, že si pre pána doniesol fľašku vodky a pre mňa fľašku koňaku. Vidím v tebe záblesky inteligencie. Môžeš sa spoľahnúť na moju lásku, strážca domáceho kozuba a tepla. Ak by ťa profesor vyhodil, hlás sa u mňa. Ktovie, ktovie...

Sluha s absolútnym pokojom položil podnos na stôl a vyšiel. Wilczur povedal:

– A vieš, priateľ môj, že je dnes Štedrý deň? Strávime ho spolu?

Jemiol sa zamyslel a zamračil.

– Už ma pozvali k predsedovi vlády aj k princovi Radziwillovi, ale radšej zostanem s tebou. Zapáčil si sa mi a nado-

budol som presvedčenie, že vieš počúvať. Lebo nie je umenie byť človekom obyčajným, hlúpym, ktorý rád dlho rozpráva, aby ukázal svoju duchovnú malosť a prázdnotu, ale umenie je počúvať, preto, *carissime*, zostanem s tebou. Pod podmienkou, že tvoja pohostinnosť nie je obmedzená na toto množstvo alkoholu, ktoré tu vidím a tvoja zdržanlivosť zostane v doterajších hraniciach.

Už sa takmer zotmelo. Wilczur zapálil svetlo. Podľa zvukov, ktoré sa rozliehali zo susednej jedálne, sa pripravovala večera. Jozef práve prestieral. Profesor tam nakukol a povedal:

– Prestríte pre dvoch, Jozef.

Bol rád v spoločnosti tohto čudného človeka. Jeho trkotanie malo analgetický účinok. Pod povrchom jeho bezuzdnej výrečnosti sa sem-tam objavila hlboká, hoci neočakávaná a prekvapivá asociácia, ktorá jeho myšlienky odvádza od problémov smerom k abstrakcii. Po čom mohol v tejto chvíli Wilczur viac túžiť?

Keď si sadli k stolu, Jemiol jedol málo, ale o to viac pil a rozprával. Jozef mu s neskrývaným pohrdaním vymieňal taniere a dopĺňal karafu.

– Páčiš sa mi, priateľu, – poklepal sluhu po ramene. – Na mňa sa môžeš spoľahnúť. Ak ťa tvoj patrón jedného krásneho dňa zdegraduje, hlás sa u mňa. Hneď spolu poletíme k môjmu stálemu *hoffliferantovi*, zo všetkých najctihodnejšiemu Droždzykovi. Iba mi povedz, vieš účinne vyhadzovať menej sympatických hostí z dverí?

Na Jozefovej dôstojnej tvári sa v tej chvíli objavil výraz náhlej a silnej túžby. Urobil krok dopredu, rukami sa napriahol, akoby chcel hneď na mieste ukázať, že mu nejde nič tak dobre ako vyhadzovanie nežiaducich hostí z dverí. Jemiol mu však nevenoval pozornosť a obrátil sa na Wilczura:

– Už si niekedy premýšľal, *signore*, nad tým čudným tajomstvom sociologického mechanizmu, podľa ktorého je vždy určité *quantum* ľudí, ktorým sa páči nevoľníctvo? Predurčení vyvrheli. Byť otrokmi im predurčuje ich vlastný osud a chcenie. Ich poslaním je... slúžiť...

– Každý niekomu alebo niečomu slúži, – zauvažoval Wilczur.

Jemiol pokrútil hlavou.

– *Tournement de tête, amigo*. Ja neslúžim nikomu, priateľu. Tu ma máš v celej mojej kráse. Nikomu a ničomu. Sloboda. Chápeš, čo je to sloboda? Ja som to pochopil už pred tridsiatimi rokmi. Kedysi som aj ja bol otrokom a mal som niekoľko pánov. Takže som bol otrokom panstva, štátu, náboženstva, potom cti a ambícií... Nebudem to všetko vyratúvať. A zrazu som jedného pekného dňa zistil, ako veľmi som v tom všetkom uväznený. Najskôr ma to ohromilo, potom som sa iba bláznivo smial. No a potom som pekne vyskočil z celého toho smetiska, uvoľnený, nezávislý, slobodný. Ani som sa neobzrel, čo všetko som zanechal v troskách. A dnes už moju slobodu nemôže nič narušiť.

– Myslím na políciu, – zamrmlal si Jozef popod nos.

Jemiol ho začul. Vystrčil ukazovák a otočiac sa k sluhovi povedal:

– Ó, peklo! Ty všezhravý cicavec, myseľ zviazaná. Ty nikdy netrafíš do Diogenovho suda, nikdy nevystúpiš na *dirigeable* u svojho ducha, nezvíťaziš nad telom. *Odi profanum vulgus*. Nemám rád neosvietených. Samozrejme, často sedím vo väzení, ale môj duch sa nedá uväzniť. *Spiritus flat ubi vult*, duch si letí, kam chce. Aj vtedy, keď chýba špiritus. Nalej mi ešte a vzdial sa, lebo tvoja všednosť mi kazí perspektívu večnosti.

Wilczur prikývol:

– Môžete už ísť, Jozef.

Jozef rýchlo využil toto povolenie, no kým vošiel do kuchyne, veľmi starostlivo pozamykal všetky izby, skrine a šuplíky. Ten Šejkspír sa mu zdal absolútne nedôveryhodný. Jozef si dokonca myslel, že by bolo vhodné hneď volať políciu. Dlho nemohol zaspáť a premýšľal nad tým, či neurobil chybu, keď nechal profesora s tým odporným človekom samého.

– Tak, cisár, – hovoril medzitým Jemiol, hojdajúc pred nosom kalíškom, ktorý pred chvíľkou vyprázdnil. – Áno,

cisár. Ako vidím, nie si v najlepšej forme. Vtedy, ak sa moja geniálna pamäť nemýli, ti nejaká žena zlomila srdce... Počúvaj ma: nechaj diablove, čo je jeho, všetky ženštiny od najstaršej čarodejnice z Lysej Hory až po najmladšiu školáčku. To je jeho department. Nech ich všetky čert vezme! Či môžu inteligentného človeka trápiť stvorenia na oboch koncoch uväznené a utlačené? Má tesno v mozgu i v topánkach. A v strede je brucho a pohlavné časti. Akú satisfakciu, uspokojenie môže dať človeku tvor s namaľovanými ústami a kuracím mozočkom, so zvieracími inštinktmí a žiadnym svedomím? Nie, pane, to nie je pre slušného človeka. Zle si si vybral tému na tragédiu.

Wilczur sa trpko usmial.

– Mýliš sa, nejde o žiadnu tragédiu. Neprežívam žiadnu tragédiu.

Jemiol prižmúril ľavé oko a druhým, podbehnutým krvou, sa uprene zadíval na Wilczurovu tvár.

– A predsa, niečo ťa trápi, *darling*. Som zlý tenista, nijako dobre neboxujem, nespievam vraj práve najkrajšie, ešte horšie hrám na organe, ale psychológ som skvelý. Nenútim ťa, aby si sa mi zveril. Nemám rád spovede. Jedna z najnudnejších vecí na svete je počúvanie cudzích hriechov. Ale tebe tentoraz urobím láskavosť. Poznám ťa. Ešte by si mal vedieť, gróf, že som jediný človek na svete, pred ktorým môžeš hovoriť bez toho, aby sa ti ušlo irónie, súcitu, *scha-denfreude*, ľútosti alebo nejakého podobného paskudstva. Budem ľahostajný ako múr. Bol som na to stvorený, ako keď si Židia pred niekoľkými tisícami rokov stvorili svoj múr nárekov. Prídu, postoja si a nariekajú. Nad kým chceš plakať, *amigo*? Nad deťmi, vdovami, sirotami, neúspechmi v obchodoch, nad krachom na burze alebo ťa trápi *mirowaja skorb*?

Wilczur pokrútil hlavou.

– Ľudia... ľudia... zlí ľudia...

Jemiol vybuchol v smiech.

– Krištof Kolumbus! Ó, Newton! Ó, Kopernik! Objavitelia nových právd! Aké odhalenie, aká novota! Vážený poradca

poznamenal, že ľudia sú zlí! A akí majú byť? Chcel by si ich, *maestro*, zmeniť na chóry anjelské? No to by si sa musel trochu ponamáhať. Ale to by si ich musel vytiahnuť, vysterilizovať z toho všetkého, čo sa volá obsah života. Si chirurg, takže robíš tri amputácie: amputáciu vreciek, amputáciu žalúdkov a tak ďalej. Potom by z nich mohli byť baránkovia. Zlí ľudia... Iní nie sú. Buď sú to tlsté hovädá, ktoré stoja nad svojou korisťou a prežívajú vlastné sadlo, alebo besné psy, ktoré skáču na hrdlo. Iní nie sú.

Jemiol vstal a v náhlom návale zúrivosti búchal pästou do stola:

– Iní nie sú, iní nie sú, iní nie sú!...

– Nesúhlasím s tvojím pesimizmom, priateľu, – pokojne odpovedal Wilczur. – Poznám aj iných.

– Na Marse? Na Mesiaci?... Na akej planéte? – kričal Jemiol.

– Na našej. Na Zemi.

– Ach tak? – užkrnul sa Jemiol a upokojil sa. Nato sa spýtal vážnym tónom: – A môžeš mi, vážený pane, dať adresu?

Wilczur si podoprel rukou bradu.

– Musel by som ti povedať veľa adries, priateľu. Je veľa dobrých ľudí.

– V takom prípade sa ukrývajú... Na tvoje zdravie, svätý František. Na zdravie.

Jemiol na jeden dúšok vypil svoj kalíšok, prstami si odtrhol kúsok lososa z misky, prehltol a mávol rukou:

– *Reverendissime*, s najväčšou úctou, adresu poznám iba jednu: tvoju. Druhú ti povedať nemôžem, lebo ja trvalú adresu nemám. Poštu môžeš posielat' na: *Établissement Droždžyk*. Poste restante.

– To nie je pravda, – povedal Wilczur. – Je ich veľa. Ako sám vidíš, ťažko ich nájsť. Sú menej aktívni ako tí zlí. Nepýtajú na seba pozornosť. Majú plné ruky svojej pokojnej práce, aby si zarobili na kúsok chleba, a tí druhí bojujú o prežitie *per fas et nefas*, vyberanými aj nevyberanými spôsobmi.

– Ach, – prerušil ho Jemiol. – Tiež tam vidíš rozdiel, *my*